

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening N° 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

Een nieuwe theorie over het Subjectieve Recht ?

Jean Dabin en Hugo de Groot

Van de hand van Prof. J. Dabin verscheen in de loop van dit jaar een vrij lijvig geschrift over het subjectieve recht (1), waarin hij ten aanzien van verschillende punten opvattingen verdedigt, die min of meer afwijken van de heersende.

Eén van deze punten trok in het bijzonder onze aandacht, en het schijnt wel de moeite waard er hier een ogenblik bij stil te staan (2). Wij hebben het oog op de veelbesproken vraag naar een juiste omschrijving van het begrip *subjectief recht*. Eigenlijk een nogal afgezaagd onderwerp, waarover nauwelijks iets nieuws meer te vertellen scheen. De strijd tussen Windscheid (volgens wie het subjectieve recht « eine von der Rechtsordnung verliehene Willensmacht oder Willensherrschaft » is) en Jhering (die het definieert als « rechtlich geschütztes Interesse ») scheen op bevredigende wijze beslecht te zijn door de zgn. combinatietheorieën : het subjectieve recht is zowel *macht* als *beschermd belang*, het is een door het objectieve recht ter bescherming van belangen verleende macht.

Daarna heeft Duguit wel een knuppel in het vreedzame hoenderhok geworpen door het bestaan van subjectieve rechten eenvoudig te ontkennen en dus zowel aan de vermoede strijders als aan de vredestitelers de rol van Don Quichotte toe te schrijven, maar het daardoor verwekte krakeel bleek vrijwel eenstemmig tegen de knuppel gericht, zodat deze aan de moeizaam verworven eensgezindheid geen afbreuk vermocht te doen.

Thans komt Dabin het oude strijdvuur weer op-rakelen. Hij doet dat niet door partij te kiezen voor één van de tot dusver verdedigde theorieën over het subjectieve recht, neen, hij richt zijn aanval tegen alle tezamen. Het zou ons veel te ver voeren, indien wij hier de bezwaren, door hem tegen de gangbare opvattingen aangevoerd, gingen onderzoeken. En, eerlijk gezegd, gevoelen wij er ook heel weinig voor mee te helpen aan het weer ophalen van oude kwesties, waarover o.i. geen waarlijk nieuwe dingen meer te zeggen zijn. Daartoe bestaat trouwens te minder aanleiding, omdat de Schrijver, ondanks alle critiek op de opvattingen van Windscheid e.a., tenslotte toch ook

in zijn theorie over het subjectieve recht de elementen *macht* en *belang* (3) opneemt. Hij voegt er alleen nog een element aan toe, zij het dan dat dit in zijn ogen een zeer belangrijk element is, zo belangrijk, dat het volgens hem bij de omschrijving van het begrip subjectief recht behoort voorop te staan, omdat het de andere elementen zou « veroorzaken en bepalen » !

Het is deze *aanvulling* van de gangbare definitie, die in het bijzonder onze aandacht trok. Zij deed dat niet om haar zelfs wil, maar — zoals nader zal blijken — om redenen van historische aard.

Het element, dat Dabin bij de omschrijving van het begrip subjectief recht vooropgesteld wil zien, heet bij hem *appartenance*. Het subjectieve recht is « appartenance-maîtrise, l'appartenance causant et déterminant la maîtrise » (4). En hij licht dit aldus nader toe :

« Tout droit subjectif suppose un bien ou valeur lié » au sujet-personne par un lien d'appartenance, d'ailleurs consacré par le droit objectif, en sorte que » cette personne puisse dire que ce bien ou valeur est » sien (5). Le droit subjectif, c'est d'abord le sien : » rendre à chacun son droit (*suum cuique tribuere*), » c'est rendre à chacun le sien, ce qui est reconnu » appartenir à chacun. Ainsi le droit subjectif se » présente d'emblée comme une relation d'appartenance entre le sujet et une chose... » (6).

Dit komt dus, kort samengevat, hierop neer, dat het subjectieve recht is een « toebehoren, waardoor iets gezegd kan worden het onze te zijn ».

Wat het tweede element van het subjectieve recht betreft, nl. het element « de pouvoir, ou plus précisément, de maîtrise », dit is, volgens Dabin, een gevolg van de *appartenance* :

« Parce que la chose appartient au sujet, il a » pouvoir sur elle, il en est le maître » (7).

Is deze definitie van subjectief recht nu waarlijk nieuw, zoals de schrijver blijkbaar meent?

Voor zover wij weten, wijkt zij, in ieder geval wat de formulering betreft, inderdaad af van de definities, welke in de juridische literatuur van deze en de vorige

eeuw zijn ten beste gegeven. Maar nieuw is zij toch niet! Want Dabin's omschrijving van het begrip subjectief recht is in letterlijk dezelfde bewoordingen terug te vinden bij niemand minder dan onze Hugo de Groot. Blijkbaar was de Leuvense hoogleraar hiermede niet bekend, want anders zou hij zonder twijfel niet nagelaten hebben van de treffende overeenstemming tussen zijn definitie en die van de Groot melding te maken.

Wat wij tegenwoordig subjectief recht noemen heet in de Groot's *Inleidinge tot de Hollandsche rechtsgeleerdheid* «toebehoren», en de Groot definieert dit aldus: «Toebehoren is waer door yet het onze werd genoemd, ende bestaet in behering (8) ende inschuld» (9), een omschrijving, die precies overeenkomt met die van Dabin.

Deze definitie van de Groot heeft ons nooit bijzonder gelukkig toegeschenen, ja, wij mogen gerust zeggen, dat wij haar altijd als onjuist hebben beschouwd. Maar juist daarom trof het ons te meer haar terug te vinden bij een schrijver van onze tijd, zonder dat deze zich er blijkbaar van bewust was, met welk een illustreren voorganger hij in dit opzicht door eenheid van gedachte verbonden was. En het feit, dat een zo schitterend rechtsgeleerde als de Groot en een zo scherpzinnig jurist als Dabin geheel onafhankelijk van elkaar tot een letterlijk gelijkkluidende omschrijving van het begrip subjectief recht kwamen, doet vanzelf de vraag rijzen, of in die opmerkelijke overeenstemming van gedachte, zoal niet een bewijs, dan toch een aanwijzing voor de juistheid ervan ligt.

Deze vraag menen wij ontkennend te moeten beantwoorden. Tegen de omschrijving van het begrip subjectief recht als een «toebehoren, waardoor iets het onze wordt genoemd» hebben wij vooral het bezwaar, dat zij geenszins past voor alle subjectieve rechten. Zij past zonder twijfel voor het eigendomsrecht, maar eigenlijk ook alleen daarvoor (10). Andere zakelijke rechten, d.w.z. rechten op eens anders zaak, te classificeren als een «toebehoren, waardoor iets het onze wordt genoemd», schijnt mij al heel weinig geschikt om bij te dragen tot de verduidelijking, die het doel moet zijn van een definitie. Geen hypotheekhouder zal op de gedachte komen van het bezwaarde goed te zeggen, dat het hem «toebehoort» of «het zijne» is. Maar waar is dan de zaak of het iets, waarvan hij wel kan zeggen, dat het hem uit kracht van zijn hypotheekrecht «toebehoort» of «het zijne» is? Het is ons niet mogelijk zo iets te ontdekken. Het hypotheekrecht geeft de gerechtigde eenvoudig een zekere macht of heerschappij over het bezwaarde goed. Die *macht* kan hij dus «de zijne» noemen, maar dat is dan ook alles: buiten die macht is er niets, waarvan hij zou kunnen zeggen, dat het hem uit kracht van zijn hypotheekrecht «toebehoort» of «het zijne» is.

Wij zien niet voorbij, dat de Groot het begrip eigendom zeer ruim opvat (11) en er ook de zgn. *iura in re aliena* onderbrengt, nl. als «gebreckelicke eigendom», en dit zal er ook wel toe meegewerkt hebben, dat hij het subjectieve recht definieert zoals hij doet. Men kan desnoods zeggen, dat het goed, hetwelk object van een hypotheekrecht of ander *iura in re aliena* is, in zekere opzicht den gerechtigde «eigen» is, hem «toebehoort», maar wij menen, dat zodanige constructies meer geschikt zijn om verwarring te stichten dan om de zaken te verduidelijken.

Volkomen onbruikbaar schijnt ons de Groot's definitie van subjectief recht — en dus ook die van Dabin — voor die groep van subjectieve rechten, die wij inschulden of vorderingsrechten noemen. Want waar is hier de zaak, waarvan gezegd kan worden, dat zij

de schuldeiser «toebehoort» of «de zijne» is? De Groot omschrijft de inschuld als het «recht van toebehoren dat den eenen mensch heeft op den anderen om van hem enige zake ofte daed te genieten» (12). Maar het gaat toch niet aan van die zaak of daad *van een ander* te zeggen, dat zij de schuldeiser «toebehoort» of «de zijne» is.

Dabin heeft blijkbaar deze moeilijkheid ook wel gevoeld en trachtte haar door een o.i. gewrongen constructie op te lossen. «L'appartenance» — schrijft hij — «est alors indirecte, en ce sens que la prestation due au créancier ne lui parviendra que par l'intermédiaire de l'obligation du débiteur» (13), zodat «la chose n'est sienne que par l'intermédiaire d'un débiteur» (14). Deze constructie is niet alleen gewrongen, maar zij is o.i. ook volkomen onjuist. Bij een vorderingsrecht is datgene, wat gepraesteerd moet worden, uit de aard der zaak juist iets, dat de schuldeiser niet «toebehoort», dat niet «het zijne» is, maar waarvan hij wil, dat het «het zijne» zal *worden*. Op het ogenblik echter dat het inderdaad «het zijne» wordt, gaat meteen het vorderingsrecht teniet.

Het blijkt niet met zekerheid, hoe Dabin tot zijn eigenaardige en o.i. onjuiste omschrijving van het begrip subjectief recht gekomen is, en wij willen daaromtrent niet in veronderstellingen treden.

Ook de Groot, die in zijn *De jure belli ac pacis* een juistere (15) definitie van het subjectieve recht geeft (16), voert geen gronden aan voor zijn door ons gewraakte begripsomschrijving. Te zijnen aanzien durven wij echter wel een veronderstelling uit te spreken omtrent de herkomst van die omschrijving.

«Toebehoren» zal bij de Groot wel een vertaling zijn van het in de Romeinse rechtsbronnen veelvuldig voorkomende *pertinere ad*, dat wij ook onmiddellijk herkennen in zijn romaanse vorm *appartenir*. Maar «toebehoren» heeft bij de Groot een engere betekenis gekregen dan *pertinere ad* in het *Corpus iuris* heeft, doordat hij het «toebehoren» nader specificeert als een «toebehoren, waardoor iets het onze wordt genoemd», terwijl in de *Pandecten* de betekenis van *pertinere* aldus wordt omschreven:

«Verbum illud *pertinere* latissime patet, nam et eis » rebus petendis aptum est, quae dominii nostri sunt: » et eis quas iure aliquo possideamus, quamvis non » sint nostri dominii. *Pertinere ad nos* etiam ea dici- » mus quae in nulla eorum causa sint, sed esse pos- » sint» (17).

Bij de laatste woorden tekent de glosse *possint* aan: ut quae ex aliquo contractu nobis debentur.

Volgens deze *Pandecten*plaats wordt dus niet alleen van zaken, die ons eigendom zijn, gezegd, dat zij «ad nos pertinent», maar ook van zaken, die wij niet in eigendom hebben, doch alleen maar bezitten, en ten slotte zelfs van zaken, waarvan wij noch eigenaar noch bezitter zijn, doch wel kunnen worden, b.v. — zoals de glosse verduidelijkt — zaken, die ons krachtens overeenkomst verschuldigd zijn. M.a.w. *pertinere ad* kan niet alleen betekenen *toebehoren*, maar ook *toekomen*. Van een praestatie, die ons krachtens overeenkomst verschuldigd is, kunnen wij zeggen, dat zij ons *toekomt*, maar niet dat zij ons *toebehoort* of *de onze* is.

Het is dit verschil tussen *toebehoren* en *toekomen*, dat de Groot bij zijn vertaling van *pertinere ad* uit het oog heeft verloren. In het begrip subjectief recht ligt altijd besloten dat er iets is, hetwelk ons *toekomt*, maar er is geen reden om dit in de definitie van subjectief recht als nieuw element naast het element van *macht* of *bevoegdheid* op te nemen, omdat het in

dit laatste element zelf reeds begrepen is. Omschrijft men daarentegen het subjectieve recht als een «toebehoren», waardoor iets het onze wordt genoemd», dan is dit een ondeugdelijke, wjl veel te enge definitie: voor verreweg de meeste subjectieve rechten past zij niet.

L. J. VAN APELDOORN.

(1) *Le droit subjectif* (Paris 1952).
(2) De hierna volgende beschouwingen zijn dus niet bedoeld als een recensie van Prof. Dabin's belangwekkende boek: wij bepalen ons tot een onderdeel ervan.

(3) «Le droit n'est pas un intérêt, même juridiquement protégé; il est l'appartenance d'un intérêt ou, plus exactement, d'une chose qui touche le sujet et l'intérêt...» (blz. 82). Over het element *macht* zie verder in de tekst.

(4) Blz. 80.

(5) Cursivering van Dabin.

(6) Blz. 80 v.

(7) Blz. 87.

(8) «Behering» omvat bij de Groot meer dan ons begrip

«zakelijk recht»: hij brengt er bijv. ook de zgn. persoonlijkheidsrechten (recht op leven, eer, enz.) onder. Zie *Inleiding* II, I, § 43 v.

(9) *Inleiding* I, 1 § 8.

(10) Desnoods ook voor de persoonlijkheidsrechten.

(11) Dat doet ook Dabin. Volgens hem is zelfs de schuldeiser «d'une certaine manière propriétaire des prestations auxquelles il a le droit» (blz. 85). Invloed van art. 1583 C.c.?

(12) *Inleiding* II, I § 59. Volgens deze definitie is dus eigenlijk de *persoon* van de schuldenaar het object van de inschuld. Ook bij Dabin komt een enkele maal deze constructie voor, nl. blz. 96: «le droit qui appartient au créancier sur sa personne (nl. de persoon van de debiteur) ou, plus exactement, sur son acte». De aandacht verdient, dat hier het subjectieve recht (van inschuld), hetwelk volgens Dabin een «toebehoren» is, zelf ook weer «toebehoort» (appartient) aan het subject. Wij krijgen dus dit merkwaardig resultaat: «aan de schuldeiser behoort toe een toebehoren op de persoon van de debiteur of op diens handeling».

(13) Blz. 84.

(14) Blz. 96.

(15) Hoewel ook niet geheel juist.

(16) Lib. I, c. I, n° 4.

(17) L. 181 Dig. (de verb. sign.) 50, 16.

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 16 Mei 1952.

Eerste-Voorzitter: M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever: M. Simon.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Hayoit de Termicourt.

Internationaal privaatrecht. — Echtscheiding. — Huwelijk tussen Italiaan en Belgische vrouw, die ingevolge de in artikel 18, 3° tweede lid van de wet op de nationaliteit afgelegde verklaring de Belgische nationaliteit behouden heeft. — Echtscheiding niet mogelijk: het huwelijk kan niet ontbonden worden wegens een oorzaak (nl. echtscheiding), die door een dezer nationale wetten (de Belgische) veroorloofd doch door de andere (Italiaanse) verboden wordt.

Uit het eerste en derde lid van artikel 3 van het B.W. blijkt, dat de buitenlandse wetten omtrent de staat der personen toepasselijk zijn op de vreemdelingen, behouden de bepalingen van de Belgische internationale openbare orde. De gronden van ontbinding van het huwelijk behoren tot de staat der personen. De buitenlandse wet, die de echtscheiding verbiedt, is als dusdanig niet in strijd met de Belgische internationale openbare orde.

Uit deze beschouwingen valt evenwel niet af te leiden, dat wanneer twee personen, de ene van Belgische nationaliteit, de andere van vreemde nationaliteit, ieder hun eigen nationaliteit behouden hebben niettegenstaande het tussen hen aangegane huwelijk, de gronden tot ontbinding van dit huwelijk, in het bijzonder de toelaatbaarheid van de echtscheiding, voor ieder der echtgenoten individueel door diens nationale wet behoren te worden bepaald.

De huwelijksband kan immers niet tegelijkertijd verbroken worden ten opzichte van een der echtgenoten en gehandhaafd ten opzichte van de andere. Wanneer een huwelijk t.a.v. de gevolgen daarvan betreffende de personen niet onder een enkele wet valt, doch onder de nationale wet van ieder der echtgenoten, is het in de tegenwoordige staat der wetgeving niet aan te nemen, dat dit huwelijk zou kunnen worden ontbonden op grond van een oorzaak (zoals echtscheiding), welke door een dezer natio-

nale wetten veroorloofd, door de andere echter verboden wordt.

Uit de artikelen 229, 230, 231 en 251 B.W. vloeit tenslotte voort, dat men het wettelijk begrip echtscheiding zou miskennen, wanneer men enkel een van de echtgenoten in de mogelijkheid zou stellen de echtscheiding te vorderen en te bekomen, terwijl de andere echtgenoot tegen de eerste dezelfde grieven of grieven van dezelfde aard zou kunnen inbrengen.

Procureur-generaal bij het Hof van Beroep te Luik t/ Sersais en Rossi.

Gelet op het bestreden arrest, de 22e Februari 1951 gewezen door het Hof van Beroep te Luik;

Over de grond van niet-ontvankelijkheid: schending van artikel 9 van de wet van 25 Februari 1925 betreffende de cassatieprocedure in burgerlijke zaken, doordat in het verzoekschrift geen genoegzaam nauwkeurige uiteenzetting is vervat van de middelen der aanleggende partij, haar conclusies en de aanduiding van de wetsbepaling, waarvan schending wordt ingeroepen;

Overwegende dat uit de vermeldingen van de voorziening duidelijk blijkt, dat aanlegger aan het bestreden arrest verwijt te hebben beslist dat, wanneer een met een buitenlander gehuwde Belgische vrouw — gelijk verweerster — de staat van Belg behouden heeft, wjl zij in de voorgeschreven vormen en binnen de wettelijke termijn, de bij artikel 18, 3e, 2e lid van de samengeoordnete wetten over de nationaliteit voorgeschreven verklaring heeft afgelegd, de dualiteit van de persoonlijke rechtstoestanden der echtelieden, het gevolg van de dualiteit hunner nationaliteiten, de vrouw in de mogelijkheid stelt de echtscheiding aan te vragen overeenkomstig artikel 3, lid 3, van het Burgerlijk Wetboek, zonder dat haar het uitoefenen van dit recht kan worden belet door het feit, dat naar het persoonlijk statuut van de man de echtscheiding niet geoorloofd is, terwijl in de stelling der voorziening het feit een huwelijk aan te gaan impliceert, dat de echtgenoten contractueel een enig huwelijksstatuut aangaarden, hetwelk enkel de nationale wet van de man, hoofd des gezins, zijn kan;

Overwegende dat blijkens deze uiteenzetting de grief bestaat in het verwijten aan het bestreden arrest van

schending van bovenvermeld artikel 3, lid 3 B. W.; dat de voorziening besluit tot verbreking van het bestreden arrest wegens schending van dit artikel;

Dat, zo bovendien in de voorziening verscheidene met de nationaliteit in verband staande wetten als geschonden worden opgegeven, zonder dat de artikelen dier wetten zijn aangewezen, welke zouden geschonden zijn geweest, deze onvolledige, doch overtollige vermelding, naar de zin van artikel 9 van de wet van 25 Februari 1925 geen niet-ontvankelijkheid van de voorziening kan ten gevolge hebben.

Dat de grond van niet-ontvankelijkheid niet kan worden aangenomen;

Over het enig middel: schending van art. 3, 3e lid, van het Burgerlijk Wetboek, van het koninklijk besluit van 14 December 1932 tot samenordering van de wetten over de nationaliteit (de voorziening duidt de bepalingen van dit besluit niet aan welke zouden geschonden zijn geweest) en van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest beslist, dat de Belgische vrouw die een Italiaans onderdaan heeft gehuwd, maar regelmatig verklaard heeft de Belgische nationaliteit te willen behouden, zich vermag te beroepen op haar persoonlijk statuut, hetwelk bij voortdurend door de Belgische wet werd beheerst, om tegen haar man een echtscheidingseis in te stellen, ofschoon diens nationale wet de ontbinding van het huwelijk door echtscheiding niet toestaat,

zulks terwijl de echtelieden door hun huwelijk een enig huwelijksstatuut aanvaarden, hetwelk noodzakelijk dat van de man, het hoofd van het gezin, is, en niet, gelijk de bestreden beslissing bij vergissing aanneemt, een tweeslachtig huwelijksstatuut, hetwelk, met voorbijzien van het internationaal privaatrecht, dit wil zeggen van het geheel van de regelen, welke toepasselijk zijn terzake van de oplossing van geschillen, die tussen twee soevereine staten kunnen oprijzen naar aanleiding van hun onderscheidenlijke private wetten of van de particuliere belangen hunner onderdanen, de vrouw in de mogelijkheid zou stellen de echtscheiding aan te vragen, terwijl dit recht aan de man ontzegd is;

Overwegende dat het bestreden arrest vaststelt dat verweerster, van Belgische nationaliteit, een huwelijk heeft aangegaan met verweerder, Italiaans onderdaan, wiens nationale wet de echtscheiding verbiedt, en dat elk van de echtgenoten zijn nationaliteit behouden heeft;

Overwegende dat uit het 1e en 3e lid van artikel 3 van het Burgerlijk Wetboek blijkt, dat de Belgische wetten betreffende de staat der personen op de Belgen toepasselijk zijn en dat de buitenlandse wetten over dezelfde materie toepasselijk zijn op de buitenlanders, behoudens de bepalingen van Belgische internationale openbare orde;

Overwegende dat de gronden van ontbinding van het huwelijk behoren tot de staat der personen en dat de buitenlandse wet welke de echtscheiding verbiedt, als dusdanig niet strijdig is met de Belgische internationale openbare orde;

Overwegende dat evenwel uit deze beschouwingen niet valt af te leiden dat, wanneer twee personen, de ene van Belgische, de andere van buitenlandse nationaliteit, elk hun nationaliteit behouden niettegenstaande het huwelijk dat zij aangegaan hebben, de gronden der ontbinding van dit huwelijk, en bijzonder de toelaatbaarheid van een echtscheidingseis individueel voor elk van de echtgenoten door diens nationale wet behoren te worden bepaald;

Overwegende immers dat de huwelijksband niet tegelijkertijd kan verbroken worden ten opzichte van een der echtgenoten en blijven bestaan ten opzichte van de andere;

Overwegende dat indien, zoals het bestreden arrest beslist, verweerster, Belgisch onderdaan, in artikel 3 van het Burgerlijk Wetboek het recht vindt om de ontbinding van het huwelijk aan te vragen, in de gevallen waarin de Belgische wet dezelve veroorlooft, verweerder, Italiaans onderdaan, in dezelfde bepaling het recht vindt om zich op de onontbindbaarheid des huwelijks te beroepen overeenkomstig zijn nationale wet; dat dit het rechtsgeschil is, hetwelk dient te worden opgelost;

Overwegende dat, vermits het door verweerders aangegane huwelijk ten aanzien van de gevolgen ervan betreffende de personen niet onder een enkele wet valt, doch onder de nationale wet van elk van hun beiden, het in de huidige staat der wetgeving niet aan te nemen is dat dit huwelijk zou kunnen ontbonden worden om een oorzaak, zoals een echtscheidingseis welke door een dezer nationale wetten veroorloofd, door de andere wordt verboden;

Overwegende ten slotte dat uit artikelen 229, 230, 231 en 251 van het Burgerlijk Wetboek voortvloeit, dat men het begrip echtscheiding, gelijk het bij de wet is ingevoerd, zou miskennen wanneer men enkel een van de echtelieden er toe in staat stelde ze aan te vragen en te bekomen, terwijl de andere echtgenoot tegen de eerste dezelfde grieven of grieven van dezelfde aard zou in te brengen hebben;

Dat de in het bestreden arrest aangenomen interpretatie nochtans tot zodanige oplossing heeft geleid;

Overwegende bijgevolg dat het arrest, door uitspraak te doen zoals het heeft gedaan, artikel 3 van het Burgerlijk Wetboek geschonden heeft;

Om deze redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, behalve voor zoveel het ontvankelijk verklaard heeft het door het Openbaar Ministerie ingestelde hoger beroep;

Beveelt dat dit arrest zal overgeschreven worden in de registers van het Hof van Beroep te Luik en dat melding er van zal gemaakt worden op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt elk van de verweerders tot de helft der kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van Beroep te Brussel.

NOOT: Over het door bovenstaand arrest behandelde vraagstuk is de rechtsleer en rechtspraak ten zeerste verdeeld. Men vgl. o.a. hierover de noten van W. van Hille en W. Mayné onder Hof Gent, 17 Juni 1948, R. W. 1948-1949, 947, en J. T. 1948, 579. Bij dit laatste arrest werd beslist, dat ofschoon de nationale (Italiaanse) wet van de man de echtscheiding niet toelaat, de vrouw gerechtigd is een eis tot echtscheiding in te stellen, welk recht zij ontleent aan haar persoonlijk statuut.

VLAAMSE JURISTEN

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

HOF VAN VERBREKING

1e Kamer — 16 Mei 1952.

Eerste Voorzitter : M. Louveaux.

Raadsheer-Verslaggever : M. Giroul.

Eerste Advocaat-Generaal : M. Hayoit de Termicourt.

Huur en verhuur. — Niet toepasselijkheid van artikel 1733 B.W., wanneer verhuurder en huurder beiden tijdens de gehele duur der verhuring gezamenlijk het verhuurde onder zich hebben gehouden.

Artikel 1733 B.W. vindt zijn grondslag in de verplichting van de huurder, om bij afloop van de huur de gehuurde zaak terug te geven, welke zaak de verhuurder aan de huurder had geleverd en waarvan hij aan deze het houderschap had verleend.

Wanneer echter, zoals in het onderhavig geval, verhuurder en huurder allebei tijdens de hele duur der verhuring gezamenlijk het verhuurde onder zich hebben gehouden, kan het niet de verplichting van de huurder zijn het gehuurde aan de verhuurder terug te geven, doch enkel hem het uitsluitend houderschap over de zaak over te laten. Zodanige verplichting, waaromtrent in artikel 1733 B.W. niets is bepaald, kan de toepassing van deze wetsbepaling niet rechtvaardigen.

N.V. Cie Française du Phénix t/ Doucet en Vervoete.

Gelet op het bestreden vonnis, de 21e Maart 1951 gewezen door de Rechtbank van eerste aanleg te Verviers, uitspraak doende in hoger beroep;

Over het enig middel : schending van de artikelen 1134, 1302, 1730, 1731, 1732 en 1733 van het Burgerlijk Wetboek, 22 van de wet van 11 Juli 1874 op de verzekeringen, en 97 van de Grondwet, doordat het bestreden vonnis, na te hebben vastgesteld dat het aan verweerders verhuurde goed door een brand was vernield, dat aanlegster, die als verzekeraarster aan de eigenaar het bedrag der door hem ten gevolge van deze brand geleden schade had uitgekeerd, steunende op artikel 1733 van het Burgerlijk Wetboek, van verweerders de vergoeding had gevorderd van de schade, berokkend aan het deel van het onroerend goed, dat zij huurden en in gebruik hadden, en dat het niet bewezen was dat de brand ontstaan was door toeval of overmacht of door gebrek in de bouw, ofwel dat de brand uit een naburig huis was overgeslagen, aanlegster haar vordering en haar tot uitkering van de moratoire interesten vanaf de dag van het schadegeval strekkende tegenberoep heeft ontzegd, om de reden dat de eigenaar van het onroerend goed toegang had tot de in huur gegeven lokalen, welke hij gemeenschappelijk met verweerders exploiteerde, en dat derhalve, aangezien géén « nauwkeurig omschreven fout » van verweerders was komen vast te staan, de bij artikel 1733 van het Burgerlijk Wetboek aan de huurder opgelegde verplichting de door de brand van het gehuurde veroorzaakte schade te vergoeden, geen toepassing kon vinden, zulks terwijl, om ontheven te zijn van hun verplichting het gehuurde goed terug te geven in de staat, waarin zij het hadden ontvangen en gevolglijk van de verantwoordelijkheid voor de brand, verweerders krachtens de bovenaangehaalde artikelen het bewijs er van hadden behoren te leveren, dat de brand ontstaan was door toeval, overmacht of een gebrek in de bouw, ofwel dat de brand was overgeslagen uit een naburig huis, en terwijl geen wetsbepaling voorschrijft, dat de bij artikel 1733 van het Burgerlijk

Wetboek op de huurder gelegde verplichting toepassing kan vinden, hetzij wanneer de verhuurder toegang heeft tot het verhuurde goed, hetzij wanneer hij hetzelfde geheel of gedeeltelijk gemeenschappelijk met de huurders exploiteert of in gebruik heeft;

Overwegende dat het bestreden vonnis in hoofdzaak vaststelt, dat het door brand verwoeste goed, dat de eigenaar in gebruik had als woning en om er een tapperij in te exploiteren, een zaal voor vertoningen omvatte, waarvan aan verweerders het genot was overgedaan ten einde er bioscoopvoorstellingen te geven; dat de eigenaar evenwel het gebruik van deze zaal had behouden om er gedurende de pauze dranken, lekkernijen, roomijs, enz. te slijten en om bij grote drukte van bezoekers zijn café uit te breiden door ruimte van de zaal in te nemen met behulp van de zich daarin bevindende stoelen; dat, daar het café bovendien niet toegankelijk was dan door bewuste zaal, de eigenaar en zijn klanten daartoe over deze vrij beschikten, zelfs bij afwezigheid der verweerders, zonder dat het dezen mogelijk was het gehuurde af te zonderen en zelfs de stroom af te snijden in de leiding, waarlangs de zaal van electriciteit werd voorzien;

Overwegende dat het vonnis, zonder in dit opzicht door de voorziening te worden gelaakt, uit deze vaststellingen afleidt, dat van de vertoningszaal, enig voorwerp van het huurcontract, onverdeeld gebruik werd gemaakt door de eigenaar en verweerders tijdens geheel de duur van de verhuring;

Overwegende bijgevolg dat de eigenaar in de verhuurde zaal niet enkel de uitoefening van zekere rechten had behouden, zoals een recht van doorgang of van toezicht, maar tegelijk met verweerders een recht van voortdurend genot;

Overwegende dat het middel is gegrond hierop dat, naardien de brand in deze zaal ontstaan is, verweerders als huurders daarvan aansprakelijk zijn voor de beschadigingen, welke het gehuurde goed door de brand heeft geleden, zulks uit kracht van artikel 1733 van het Burgerlijk Wetboek;

Overwegende dat aan artikel 1733 van het Burgerlijk Wetboek ten grondslag ligt de verplichting van de huurder om bij afloop van het huurcontract aan de verhuurder de zaak terug te geven, welke deze hem had geleverd en waarvan hij op hem dienvolgens het houderschap had afgestaan;

Overwegende echter dat, wanneer, zoals in het behandelde geval, verhuurder en huurder allebei tijdens heel de duur der verhuring gezamenlijk het verhuurde onder zich hebben gehouden, de verplichting van de huurder niet kan zijn aan de verhuurder het gehuurde terug te geven, doch enkel aan de verhuurder het uitsluitend houderschap van de zaak over te laten;

Dat zodanige verplichting, waaromtrent niets is bepaald in artikel 1733 van het Burgerlijk Wetboek, de toepassing van deze wetsbepaling niet kan rechtvaardigen;

Dat het middel naar recht faalt;

Om deze redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten en tot een enige vergoeding van 150,— frank jegens verweerders.

NOOT : Verg. over de betekenis van artikel 1733 B.W. o.a. De Page, IV, n°s 696 e.v., vnl. 699, Hof van Verbreking, 15 Februari 1934, Pas. 1934, I, 32, en de noot van eerste-voorzitter Soenens in Belgique Judiciaire 1934, 312; 23 Januari 1941, Pas. 1941, I, 18, en

de conclusie van eerste advocaat-generaal Hayoit de Termicourt, verschenen in Bulletin des Assurances, 1941, 205; 16 November 1944, Pas. 1945, I. 34, met conclusies van procureur-generaal Cornil; 19 April 1951, R.W. 1950-1951, 1689.

RAAD VAN STATE

4e Kamer — 8 Juli 1952.

Voorzitter : M. Vranckx.

Raadsheren : M.M. Mast en Buch.

Advocaat : Mr W. van Hille (Gent).

Vervallenverklaring van rechten. — De bij vonnis uit het recht om in het leger te dienen ontzette persoon, kan niet krachtens artikel 77, 1°, b van het Tuchtreglement uit het leger weggezonden worden.

Hij die bij vonnis is ontzet uit de bij artikel 123 sexies van het W.v.S. bedoelde rechten, dus ook uit het recht om bij het leger te dienen, kan niet krachtens artikel 77, 1°, b. van het Tuchtreglement uit het leger weggezonden worden. De beslissing tot wegzending uit het leger is van aard om de betrokkene te grieven, daar, zo hij op grond van de wet van 29 Februari 1952 ontheven mocht worden van de vervallenverklaring van het recht om in het leger te dienen, de krachtens artikel 77 van het Tuchtreglement getroffen beslissing zou blijven gelden.

Callens t/ Belgische Staat (Minister van Landsverdediging).

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de aan verzoeker op 30 Augustus 1951 betekende «beslissing» dd. 13 Juli 1951 van de Minister van Landsverdediging, waarbij hij bij toepassing van artikel 77, 1°, b, van het tuchtreglement uit het leger werd weggezonden;

Overwegende dat verzoeker op 6 Mei 1946 wegens zijn gedraging tijdens de bezetting door de Krijgsraad te Gent werd veroordeeld tot een gevangenisstraf van drie maand, gedurende vier jaar onder politietoezicht werd gesteld en levenslang ontzet werd uit de rechten bedoeld bij artikel 123 sexies van het Wetboek van Strafrecht en dus ook uit het recht om bij het leger te dienen; dat verzoeker nochtans als milicien van de lichte 1947 werd opgeroepen en van 12 November 1947 tot 12 November 1948 zijn militaire dienst deed; dat het gemeentebestuur te Gent op 14 Januari 1951 de commandant van het legerdepot n° 3, waaronder Callens ressorteerde, verwittigde, dat verzoeker bij vonnis dd. 6 Mei 1946 levenslang was ontzet geworden uit de rechten, bedoeld bij artikel 123 sexies van het Wetboek van Strafrecht; dat de tegenpartij op 13 Juli 1951 de bestreden beslissing trof;

Overwegende dat verzoeker betoogt dat, vermits hij van het recht om in het leger te dienen beroofd was, hij bij toepassing van artikel 77, 1°, b, van het tuchtreglement uit het leger niet kon weggezonden worden;

Overwegende dat de tegenpartij aanvoert dat het beroep niet ontvankelijk is, daar zij geen eigenlijke beslissing heeft getroffen, doch enkel aan verzoeker de wegzending uit het leger heeft betekend, uitsluitend op grond van de tegen hem uitgesproken veroordeling; dat de tegenpartij verder aanvoert, dat de wegzending uit het leger de rechtstoestand van verzoeker ongewijzigd heeft gelaten;

Overwegende dat verzoeker bij de bestreden beslis-

sing uit het leger werd weggezonden, terwijl hij er rechte als milicien geen deel van uitmaakte; dat artikel 77, 1°, b, van het tuchtreglement, dat de wegzending uit het leger betreft van «militairen, die onwaardig zijn verder tot het leger te behoren, de gevallen van onwaardigheid betreft, die niet bedoeld zijn bij de wet; dat artikel 82 van het tuchtreglement bepaalt dat «geen wegzendingsbriefje wordt opge- maakt voor militairen, die wegens een veroordeling opgehouden hebben tot het leger te behoren»; dat de tegenpartij bij de bestreden beslissing zich niet beperkt heeft tot het vaststellen dat verzoeker geen deel uitmaakte van het leger, doch op hem ten onrechte art. 77 van het tuchtreglement heeft toegepast; dat deze beslissing van aard is om verzoeker te grieven, daar, zo verzoeker op grond van de wet van 29 Februari 1952 van de vervallenverklaring van het recht om in het leger te dienen ontheven wordt, de op grond van artikel 77 van het tuchtreglement getroffen beslissing toepasselijk zou blijven;

Overwegende dat de tegenpartij bij de bestreden beslissing haar bevoegdheid heeft overschreden,

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 13 Mei 1951 van de Minister van Landsverdediging, waarbij verzoeker bij toepassing van artikel 77, 1°, b, van het tuchtreglement uit het leger werd weggezonden, wordt vernietigd.

Artikel 2. — De betaling van het recht 300,— frank, wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

8e Kamer — 5 Januari 1952.

Voorzitter : M. Van Dyck.

Raadsheren : M.M. Gaeremynck en Pecher.

O.M. : M. Couturier, Subst. Procureur-Generaal.

Schadevergoeding. — Begrote schadevergoeding wegens toekomstige niet nakoming van bij vonnis opgelegde verplichting. — Geen dwangsom. — Werking van de bekrachtiging in hoger beroep van een vonnis wat betreft de aanvang van in dit laatste gestelde termijn.

Waar de rechter de verliezende partij veroordeelt om aan de wederpartij X frank te betalen voor elke dag dat zij in gebreke blijft aan het tegen haar gewezen vonnis te voldoen, is dit niet een dwangsom, doch een schadevergoeding wegens verzuim van de nakoming van een door de rechter opgelegde verplichting, die door hem wordt begroot op het ogenblik van zijn beslissing, alhoewel de schade eerst later tot stand kan komen. Er is dus geen sprake van een verbintenis ter keuze.

Dergelijke veroordeling is wettig, indien zij uitgesproken is door een rechter die in het bezit was der elementen ter bepaling der eventuele toekomstige schade.

Het vonnis van de Vrederechter veroordeelde de verliezende partij tot nakoming van de haar opgelegde verplichting binnen de tien dagen na betekening van het vonnis. De bekrachtiging van dat vonnis in hoger beroep heeft tot gevolg gehad dat voormelde door de Vrederechter gestelde termijn aanvang heeft genomen sinds de betekening van diens vonnis.

P. Ct / W. V.

T.a.v. hetgeen is voorafgegaan :

Overwegende dat in zijn inleidende dagvaardingen voor de Vrederechter van het kanton Arendonk, thans appellant D. C., de veroordeling eiste van thans geïntimeerde W. V. bij wijze van schadevergoeding in geval van niet-uitvoering van de gevorderde dichtmaking van vensters binnen de vier en twintig uren der betekening van het te vellen vonnis; tot de betaling van 100,— frank per dag bij elke dag in gebreke blijven en voor elk venster;

Overwegende dat bij vonnis in dato 6 September 1946 de Vrederechter genaamde W. V., thans geïntimeerde, verwees in het betalen van 25,— frank per dag en voor elk venster bij gebreke de verplichting tot dichtmaking na te leven binnen de tien dagen na de betekening van voormeld vonnis;

Overwegende dat thans appellant het vonnis aan thans geïntimeerde deed betekenen op 28 September 1946;

Overwegende dat op 14 October 1946 thans geïntimeerde hoger beroep instelde tegen het vonnis van 6 September 1946;

Overwegende dat op 5 Mei 1948 de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout het vonnis van 6 September 1946 bekrachtigde met overneming van de door de eerste rechter aangehaalde beweegredenen, maar zonder het litigieuze punt der betaling van een som voor eventuele te late uitvoering aan te raken;

Overwegende dat op 24 October 1948 thans appellant het vonnis van 5 Mei 1948 aan thans geïntimeerde liet betekenen met voorafgaande aanmaning tot inbeslagneming;

Overwegende dat op 25 October 1948 werd overgegaan tot de inbeslagneming der meubelen van thans geïntimeerde, namelijk voor het niet-betalen van de som van 30.950 frank wegens schadevergoeding van 25 frank per dag en per venster vanaf 9 October 1946 tot 10 Juni 1948, dag waarop thans geïntimeerde de vensters had dichtgemaakt;

Overwegende dat op 28 October 1948 thans geïntimeerde thans appellant heeft gedagvaard voor de Rechtbank van eerste aanleg te Turnhout om te horen zeggen : a) in hoofddorde : dat het vonnis van 5 Mei 1948, door thans geïntimeerde volledig werd uitgevoerd en alle verdere daad van uitvoering zal worden verboden; b) in ondergeschikte orde : dat het vonnis dd. 5 Mei 1948 zal geïnterpreteerd worden in de zin dat de bepaalde dwangsom slechts tien dagen na de betekening van gezegd vonnis zal beginnen te lopen;

Overwegende dat bij vonnis d.d. 2 Maart 1949 (vonnis a quo) door de Rechtbank werd beslist dat thans geïntimeerde de hem bij het vonnis dd. 5 Mei 1948 opgelegde verplichting wat het dichtmaken der vensters betreft heeft nageleefd en vervolgens alle daad van verdere uitvoering verbiedt en het proces-verbaal van roerend beslag nietig verklaart;

Beweegredenen :

Overwegende dat tegen het voormeld vonnis dd. 2 Maart 1949 regelmatig en te bekwamer tijde beroep werd ingesteld door appellant en dat de uitgifte van dit vonnis regelmatig aan het Hof is voorgelegd;

Overwegende dat de eerste rechter in het bestreden vonnis aangestipt heeft dat het instellen van het hoger beroep tegen het op 6 September door de Vrederechter uitgesproken vonnis de uitvoerbaarheid van

dit vonnis heeft geschorst en dat die schorsing wat de dwangsom betreft is blijven voortbestaan, zelfs in geval van bekrachtiging van het vonnis van de Vrederechter;

Overwegende dat het vonnis a quo van 2 Maart 1949 de som van 25 frank per dag vertraging ten onrechte als een dwangsom (astreinte) heeft aangezien;

Overwegende dat hier voorhanden is een schadevergoeding wegens verzuim in de uitvoering van een door de Vrederechter opgelegde verplichting, schadevergoeding, die door hem werd beraamd, in één keer op het ogenblik zelf van zijn beslissing, alhoewel de schade eerst later tot stand zou kunnen komen; dat er aldus geen kwestie kan zijn van een verbintenis ter keuze (obligation alternative);

Overwegende dat dergelijke veroordeling wettig is, wanneer zij, zoals in casu, is geschied en werd uitgesproken met kennis van zaken door een rechter, die in bezit was van de elementen die de komende benadeling kunnen bepalen (De Page, III, 162; Hof van Verbreking, 25 Febr. 1937, Pas. 1937, I, 73, en Hof van Verbreking, 12 November 1942, Pas. 1942, I, 282);

Overwegende dat de bekrachtiging door het vonnis van 5 Mei 1948, beslissende op het hoger beroep, tegen het vonnis van de Vrederechter van 6 September 1946 tot uitwerksel heeft gehad, dat de tijdsbetaling, door laatstgenoemde magistraat vastgesteld om te gelden vanaf de betekening van zijn vonnis, aanvang heeft genomen sedert deze betekening (Hof van Beroep te Gent, 24 Januari 1880, Pas. 1880, 81);

Overwegende dat vervolgens de door geïntimeerde in zijn exploit dd. 28 October 1948 gestelde eis dient te worden afgewezen als ongegrond;

Om deze redenen,

Het Hof,

Alle meerdere of strijdige besluiten verwerpende;

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935, verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond; doet dienvolgens het bestreden vonnis te niet; wijst de eis van geïntimeerde af; verwijst hem in de kosten der beide aanleggen.

HOF VAN BEROEP TE GENT

2e Kamer — 6 Mei 1952.

Voorzitter : M. Verougstraete.

Raadsheren : M.M. van Mallegheem en De Vreese.

O.M. : M. Matthys, subst. Procureur-generaal.

Advocaten : Mrs G. Debra en W. Valcke.

Gehuwde vrouw. — Mist de hoedanigheid van koopvrouw, indien zij de uitdrukkelijke en in de vorm van artikel 223 c B.W. verleende machtiging van haar man niet bezit. — Zij kan in dat geval niet failliet worden verklaard.

Sedert de inwerkingtreding der wet van 20 Juli 1932 heeft de gehuwde vrouw de uitdrukkelijke en in de vorm van artikel 223 c B.W. verleende machtiging van haar man nodig om een handelsbedrijf te kunnen uitoefenen. De stilzwijgende toestemming van haar man is daartoe niet voldoende. De uitdrukkelijke en in de bij de wet voorgeschreven vorm verstrekte machtiging van de man is alleen niet vereist, indien hij zich in een der gevallen van artikel 223 a, lid 2, B.W. bevindt, waarvan geen zich in casu voordoet.

Bij het ontbreken van de bij de wet vereiste mach-

tiging, mist de vrouw de hoedanigheid van koopvrouw en kan dus niet failliet worden verklaard.

Lambinon t/ Mr Valcke q.q.

Overwegende dat sedert de wet van 20 Juli 1932 de gehuwde vrouw de uitdrukkelijke en in de vorm van artikel 223 c B.W. gegeven machtiging nodig heeft van haar man om een handelsbedrijf te kunnen uitoefenen;

dat onder de werking van artikel 223 a B.W. een stilzwijgende machtiging daartoe niet meer volstaat; (Fredericq : Beginselen van Belgisch Handelsrecht T III N° 1088);

Overwegende dat de omstandigheid, dat appellante in feite met stilzwijgende toestemming van haar man handelsdaden verricht en zelfs de feitelijke leiding van het handelsbedrijf blijkt te hebben gehad, haar derhalve de juridische hoedanigheid van handelaarster niet verleent;

Overwegende dat de echtgenoot van appellante zich niet bevond in een der gevallen voorzien door artikel 223 a al. 2 B.W.;

Overwegende dat, waar appellante bij gebrek aan uitdrukkelijke machtiging de hoedanigheid van handelaarster niet bezat, zij derhalve ook niet in staat van faillissement kan worden verklaard; (Rép. Prat. V° Faillite, n° 1; Luik 29-1-1937, Pas.-II-108; De Page: Complément T I nrs. 722; 722 ter en 722 quater 2°; Les Nouvelles V° Mariage nrs 1270-71;)

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 Juni 1935;

Gehoord de heer substituut procureur-generaal Matthys, in zijn eensluidend advies, alle verdere en strijdige besluiten verwerpende als ongegrond; ontvingt het hoger beroep tegen de vonnissen dd. 18 Januari en 1 Maart 1951, verklaart het gegrond, doet beide vonnissen te niet, doch alleen in zover zij door het hoger beroep bestreden zijn, nl. in zover zij appellante in staat van faillissement hebben verklaard, heft de staat van faillissement van appellante op;

Beveelt dat door de zorgen van de curator een uittreksel van dit arrest zal worden gepubliceerd in dezelfde dag- of weekbladen, waarin de faillissementsverklaring werd gepubliceerd; Kosten van beide aanleggen ten laste van de boedel.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

4 Juli 1952.

Voorzitter : M. Bevernage.

Rechts : M.M. Temmerman en Janssens.

Advocaten : Mrs Smetryns en Philippart.

Handelshuur. — Zgn. brouwerij-contract. — De wet van 30 April 1951 is ook van toepassing wanneer de in het verhuurd perceel gedreven handelszaak niet aan de hoofdhuurder doch aan de onderhuurder toebehoort. — Gelijktelling van huurafstand en onderverhuur. — De caféhouder wordt rechtstreeks huurder van de eigenaar en wordt beschermd door artikel 13 e.v. van voornoemde wet. — Overgangsbepaling van artikel 33.

De wet van 30 April 1951 is ook van toepassing, wanneer de in het verhuurde perceel gedreven handelszaak niet aan de hoofdhuurder doch aan de onder-

huurder toebehoort. Artikel 1 van voormelde wet is ten deze zo duidelijk en ondubbelzinnig, dat er geen plaats is voor een afwijkende interpretatie. Een andere uitlegging van artikel 1 zou onvermijdelijk aanleiding geven tot wetsontduiking in der wijze, dat de eigenaar van het gebouw het dan fictief zou verhuren aan een niet-handelaar, die het dan op zijn beurt zgn. zou onderverhuren aan een handelaar.

Zo een brouwerij haar huurdersrechten afstaat aan een caféhouder (cession de bail), die eigenaar is van de handelszaak, slaat deze afstand op de gezamenlijke rechten van de hoofdhuurder, zodat krachtens artikel 11/1 de caféhouder, die de huur-rechten overneemt, de rechtstreekse huurder wordt van de eigenaar, terwijl de brouwerij buiten de huur gesloten wordt, maar toch hoofdelijk gebonden blijft, door al de uit de oorspronkelijke huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen (artikel 11/3).

Artikel 11/1 beoogt duidelijk de feitelijke gelijktelling van de algehele onderverhuur met de afstand van al de huur-rechten. Hierop volgt, dat bij onderverhuur door de brouwerij aan een caféhouder, deze rechtstreekse huurder wordt van de eigenaar (artikel 11/1, lid 1) en de brouwerij nog slechts hoofdelijk gebonden blijft voor alle uit de oorspronkelijke huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen (artikel 11/3). Daar de brouwerij geen huurster meer is, heeft zij echter geen recht op huurhervernieuwing en evenmin op een uitwinning-vergoeding, terwijl de caféhouder in zijn hoedanigheid van rechtstreekse huurder beschermd wordt door de artikelen 13 e.v.

De mening van de verslaggever van een wetsontwerp is niet bindend, vooral niet, wanneer hij bij het uiten van zijn opvatting niet de wetteksten noch de wordingsgeschiedenis der wet aanhaalt, waarop die mening steunt.

Krachtens de overgangsbepaling van artikel 33 van meergenoemde wet blijft de brouwerij de hoofdhuurster tot na het verstrekken zijn van de termijn van 18 maanden na de inwerkingtreding van de wet, zijnde dus tot 20 November 1952.

De caféhouder moet zijn verzoek om huurhervernieuwing inmiddels richten tot de hoofdhuurder (de brouwerij), die op straffe van schadevergoeding zelf tijdig de huurhervernieuwing zal moeten vorderen.

Vermaercke en De Coninck t/ Briffaux.

Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van het vonnis van de heer Vrederechter van het tweede kanton Gent, dd. 24 Januari 1952, waartegen tijdig en regelmatig hoger beroep werd ingesteld.

Overwegende dat de brouwerij als hoofdhuurster het goed heeft onderverhuurd aan de herbergierster, die zelf eigenares is van de handelszaak en dat deze beide huurders de huurhervernieuwing vorderen;

I. De algemene beginselen :

Overwegende dat zo tussen de eigenaar en de brouwerij enerzijds als tussen de brouwerij en de herbergier anderzijds a) een huurovereenkomst werd afgesloten, b) die een onroerend goed of gedeelte van een onroerend goed betreft, en bedoeld gebouw; c) in hoofdstuk bestemd is d) tot het drijven van een kleinhandel, zijnde het verstrekken van dranken aan de gebruiker; dat deze contracten dus voldoen aan de vereisten van artikel 1 en derhalve handelshuurovereenkomsten zijn, waarop de regelen van de nieuwe afdeling Ibis van het hoofdstuk II van Boek III van het Burgerlijk Wetboek toepaselijk zijn (Tschoffen en Dubru, Les Baux Commerciaux, n° 12, blz. 60);

Overwegende dat artikel 1 zo duidelijk en ondubbel-

zinnig is ter zake, dat er geen plaats is voor interpretatie en de rechter zijn macht zou te buiten gaan door van die tekst af te wijken, zij het op grond van Parlementaire Bescheiden of Handelingen (De Page, I, n° 214A; vergelijk: Lohest, Parl. Hand., Senaat, 1949-1950, zitting 21 December 1948, blz. 119; Ancot, zitt. 31 Jan. 1950, blz. 301; Duvieusart, I, c. blz. 302);

Overwegende dat overigens, moest de wet van 30 April 1951 niet toepasselijk zijn zodra de handelszaak aan de onderhuurder toebehoort, artikel 11/1 geen zin meer zou hebben, daar het slechts dergelijke gevallen beoogt en in die stelling de wet zelf — en derhalve ook artikel 11/1 — er niet zou kunnen op toegepast worden;

Overwegende volledigheidshalve, dat een andere interpretatie van artikel 1 onvermijdelijk aanleiding zou geven tot wetsontduiking door fictief te verhuren aan een niet-handelaar als hoofdhuurder, die het zelf gezegd zou onderverhuren aan een handelaar;

Overwegende echter dat de verhoudingen tussen eigenaar, hoofdhuurder en onderhuurder of overnemer ten eerste kunnen beïnvloed worden door de bepalingen van artikel 11;

Overwegende dat, moest de brouwerij haar huurders-rechten *afgestaan* hebben — cession de bail — aan een herbergier, die reeds eigenaar was van de handelszaak, deze afstand zou « slaan op de gezamenlijke rechten van de hoofdhuurder », zodat, naar luid van artikel 11/1, de herbergier overnemer zou geworden zijn, terwijl de brouwerij zou uitgeschakeld geworden zijn, maar toch hoofdelijk zou onderworpen gebleven zijn aan al de uit de oorspronkelijke huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen (artikel 11/3);

Overwegende nu dat artikel 11/1 duidelijk de feitelijke gelijkstelling beoogt van de algehele *onderverhuuring* met een *afstand* van al de huur-rechten;

Overwegende dat terzake de brouwerij toch een algehele onderverhuuring heeft gesloten en niet eens de handelszaak mede kon afstaan om de eenvoudige reden, dat zij nooit in haar bezit is geweest, maar aan de onderhuurder zelf toebehoort; dat artikel 11/1, al. 2 dus ook hier moet toegepast worden en deze onderverhuuring dus gelijkstaat met een afstand van de huur-rechten (verg. Parl. Besch. Senaat, Buit. Zitt. 1950, n° 156, blz. 3); dat zulks duidelijk wordt, wanneer men bedenkt dat de wetgever in artikel 11/1 en 2 alle mogelijkheden van onderverhuuring heeft willen ontleden om er een oplossing aan te geven en bij die uitleg van een wettekst toch niet nutteloos mag besluten worden tot een vergetelheid van de wetgever; dat trouwens deze onderstelde tekortkoming dan nog door een argument a priori of a fortiori mag aangevuld worden;

Overwegende dat hieruit voortspruit, dat de herbergier rechtsreeks huurder zal geworden zijn van de eigenaar (artikel 11/1 al. 1) en de brouwerij enkel nog hoofdelijk zal onderworpen blijven aan al de uit de oorspronkelijke huurovereenkomst voortvloeiende verplichtingen (artikel 11/3), doch dat zij, geen huurder meer zijnde, geen recht heeft op de huurhernieuwing en dus op een uitwinningvergoeding, terwijl de herbergier als de rechtstreekse huurder beschermd zal worden door de artikelen 13 en volgende;

Overwegende dat de uitschakeling van de brouwerij zelf bij gebrek aan artikel 11/1, toch volgens zekere rechtsleer nog zou voortvloeien uit artikel 13 dat de voortzetting eist van een handel, die de brouwerij er ter zake niet drijft (De Page, IV, Compl., n° 781bis, A-b, blz. 165);

Overwegende dat de stelling, die noch de hierboven uiteengezette interpretatie van artikel 11, noch die

van artikel 13 zou willen aanvaarden, onvermijdelijk tot de onmogelijke gevolgtrekking zou komen, dat de forfaitaire uitwinningvergoeding van artikel 25 zou moeten toegekend worden aan de hoofdhuurder, alhoewel hij nooit iets met de handelszaak te maken had en al ware hij een eenvoudig particulier;

Overwegende dat het volledigheidshalve nuttig voorkomt twee argumenten te ontleden, die tegen de voormelde stelling worden ingeroepen: a) in het verslag aan de Kamer van Volksvertegenwoordigers (Parl. Besch. 1950-1951, n° 124) leest men: « een lid heeft » de kwestie opgeworpen van de zogenaamde Brouwerij-huurovereenkomsten ». De brouwerij, die hoofdhuurster is van het onroerend goed, onderverhuurt het aan de koffiehuishouder, die er een handelsfonds opricht; daar de brouwerij geen handelsfonds heeft is zij tegenover de eigenaar niet beschermd. De koffiehuis-houder heeft evenmin rechten als zij (Lahaye-Van Kerckhove, n° 278, zonder commentaar; De Page, IV, Compl. n° 781 ter, zonder eigenlijk commentaar); b) de wet van 30 April 1951 draagt de titel « Wet op de handelshuurovereenkomsten met het oog op de bescherming van het handelsfonds » en daar de brouwerij terzake geen eigenaar noch huurder is van de handelszaak, geniet zij de bescherming van die wet niet;

Overwegende dat de verslaggever de aangehaalde mening niet uiteenzette bij de bespreking van artikel 1, doch wel van artikel 11, wat er reeds op wijst, dat, zoals hierboven opgemerkt, de brouwerijhuurovereenkomsten wel handelshuurovereenkomsten zijn naar luid van artikel 1, maar dat hun wettelijk regime sterk beïnvloed wordt door artikel 11;

Overwegende dat de verslaggever geen bepaalde woorden of zinsneden van de wet verklaart door er de draagwijdte van te omschrijven en aldus de bedoeling van de wetgever, die ze gebruikt, te verduidelijken, doch de bevoegdheid van de wetgever te buiten gaat door een advies te geven, dat niet eens de wetteksten of de wetsgeschiedenis aanhaalt, waarop zij steunt; dat nochtans de voorgedragen stellingen kunnen beaamd worden, niet enkel voor de andere brouwerij-contracten, die ter zake niet besproken worden, maar zelfs in de hier gestelde hypothese, althans op één enkel punt na; dat het, zoals hierboven uiteengezet, volkomen juist was te beweren, dat ter zake de brouwerij niet beschermd was tegenover de eigenaar en zelfs mocht gezegd worden dat deze beroving voortvloeit uit het feit, dat de brouwerij de handelszaak van de herberg niet bezit, omdat immers werkelijk dit laatste element de toepassing van artikel 11/1 meebrengt en dus de uitschakeling van de brouwerij veroorzaakt; dat echter de verslaggever het verkeerd voor had, waar hij de rechten van de herbergier afhankelijk meende te moeten maken van die van de brouwerij, terwijl de wet zelf in artikel 11/1 een stelsel uitbouwt, waarin de onderhuurder of overnemer rechtstreeks in betrekking komt met de eigenaar en beter beschermd wordt dan de hoofdhuurder, dat dit deel van de stelling van het verslag trouwens volkomen in strijd is met de bestendige bevestiging van de wetgever om die belangrijke tak van de middenstand, die de herbergiers zijn, te doen genieten van de bescherming van de wet (Parl. Hand. Senaat, 1949-1950, zitt. 21 December 1949, blz. 109 tot 113 en 119; Volkvv. 1950-1951, zitt. 2062-5 k. blz. 22);

Overwegende dat, wat de titel van de wet betreft, deze zijn verklaring vindt in het oorspronkelijke ontwerp, dat niet enkel de handelshuurovereenkomsten betrof, doch tevens allerlei bepalingen bevatte inzake de verkoop en inpandgeving van de handelszaak (Parl. Hand. Senaat, 7 November 1950, blz. 561; Volksv.

10 Januari 1951, blz. 5), maar dat herhaaldelijk aangedrongen werd op een wijziging van deze hoofding (Parl. Hand. Volksw. 10 Januari 1951, blz. 8 en 11; Senaat, 24 Januari 1951, blz. 1259), die nochtans geen enkel blijvend karakter had, daar deze wet ingeschaakeld is in het Burgerlijk Wetboek, waar de afdeling IIbis eenvoudig als titel draagt: «Regelen eigen aan de handelshuurovereenkomsten»;

Dat overigens de brouwerijen zelf een handelszaak bezitten en de herbergier op zijn beurt de handelszaak van de herberg heeft, zodat zelfs ter zake «handelsfondsen» voorhanden zijn, die kunnen beschermd worden, en het probleem juist is te weten in hoeverre en door welke technische middelen de wetgever die bescherming heeft doorgevoerd; dat het echter toch waar is, dat de brouwerij zelf geen bescherming geniet, zulks ingevolge artikel 11/1 en dat het werkelijk te wijten is aan het feit, dat de wetgever de hoofdhuurder heeft willen uitschakelen omdat hij geen belang heeft in de handelszaak;

II. De overgangsbepalingen :

Overwegende echter dat bij de toepassing van voormelde algemene beginselen ook artikel 33 moet in acht genomen worden, dat ten doel heeft een al te brutale inwerkingtreding van de nieuwe bepalingen te vermijden en integendeel een geleidelijkere overgang te verwezenlijken; dat de huur van de brouwerij, zoals die van de herbergierster, eerst moeten verlengd worden vooraleer artikel 11 er zal op toegepast worden, zodat de brouwerij toch de werkelijke hoofdhuurster blijft tot het verstrijken van de termijn van achttien maanden na de inwerkingtreding van deze wet, zijnde dus tot 20 November 1952;

Overwegende dat de herbergierster haar verzoek om huurvernieuwing dus middelerwijl moest sturen aan deze hoofdhuurder, die, op straf van schadevergoeding zelf tijdig de huurhernieuwing zal moeten gevorderd hebben;

III. De toepassing :

Overwegende dat de eerste appellante vanaf 30 November 1952 geen recht noch titel op het litigieuze goed meer zal bezitten, terwijl de tweede appellante hoofdhuurster wordt van de geïntimeerde ingevolge huurhernieuwing;

Overwegende dat een deskundige dient aangesteld te worden met de hierna vermelde opdracht;

Op deze gronden :

De Rechtbank,

Gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der wet van 15 Juni 1935;

Alle andere besluiten verwerpende;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk, doet het vonnis a quo te niet en, opnieuw wijzende :

Verwerpt de eis tot huurhernieuwing, ingesteld door de eerste appellante;

Zegt voor recht, dat de tweede appellante van 20 November 1952 af van de huurhernieuwing zal genieten als hoofdhuurster en, alvorens verder te beslissen, stelt aan als deskundige de heer Jacquemotte, met opdracht in een binnen de termijn, voorzien door artikel 32, neer te leggen en met redenen omkleed verslag, de huurwaarde van het betwiste goed op 1 Augustus 1939 en nu te ramen, met inachtneming van artikel 19 der wet van 30 April 1951;

Houdt de beslissing omtrent de kosten aan;

Verwijst de zaak voor verdere behandeling naar de terechtzitting van 24 October 1952.

NOOT : Vgl. in dezelfde zin als bovenstaand vonnis o.a. Rb. Oudenaarde, 2 October 1951, R.W. 1951-1952, 521; Rb. Gent, 26 October 1951, R.W. 1951-1952, 797; en in tegenovergestelde zin o.a. Vredegerecht Antwerpen (1e kanton), 24 October 1951, R.W. 1951-1952, 372; Vredegerecht Ekeren, 13 December 1951, R. W. 1951-1952, 807; Rb. Antwerpen, 20 Februari 1952, R. W. 1951-1952, 1073.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

26 April 1950.

Alleenrechtsprekend rechter : M. Rollier.

O. M. : M. A. Van Hoogenbemt.

Koop- en verkoop. — Beding van eigendomsvoorbehoud werkt niet tegenover derden. — Pandrecht gaat boven het voorrecht van de verkoper voor de niet-betaalde koopprijs.

Het bij koop en verkoop gemaakte beding van eigendomsvoorbehoud is geldig tussen partijen, doch werkt niet tegenover derden. In het onderhavig geval zijn de vereisten niet aanwezig voor het recht van revindicatie van de verkopers krachtens de artikelen 20 e.v. van de wet van 16 December 1851.

Op grond van artikel 23 van laatstgenoemde wet gaat het recht van voorrang van de schuldeiser-pandhouder boven het voorrecht van de niet betaalde verkoper van het verpande voorwerp, tenzij de pandhouder, toen hij het pand ontving, wist dat de koopprijs nog verschuldigd was.

N.V. Etablissements Jules Verbeeck t/ De Ridder.

Overwegende dat Mr Wielands, pleitbezorger van gedaagde De Ridder, ter zitting van 12 April 1950, verklaard heeft zich terug te trekken bij gebrek aan onderrichtingen;

Overwegende dat aanlegster bij koopcontract dd. 26 Augustus 1949 aan mevrouw M. Van Dyck, Diksmuidelaan 6, te Berchem, verkocht heeft een auto-wagen merk «Pontiac», bouwjaar 1949, model 2567 DX Hydromatic, motornummer P8RH. 43026, chassisnummer 43026, voor de prijs van 194.540 fr., waarop onmiddellijk 116.480 fr. betaald werd, terwijl de overblijvende 78.060 fr. bij middel van maandelijks te betalen wissels nog moest vereffend worden; dat volgens de bepalingen van het koopcontract de verkoop geschiedde met voorbehoud van eigendom tot volledige betaling van de prijs; dat een aangenomen wissel van 4.336 fr., vervallen op einde November 1949, geprotesteerd werd wegens wanbetaling; dat volgens de koopvoorwaarden de verkoper het recht had onmiddellijk en zonder voorafgaande inmorastelling, de overeenkomst te verbreken en zonder enige formaliteit bedoeld rijtuig terug te nemen waar het zich ook moge bevinden; dat aanlegster ingevolge deze bedongen voorwaarden de verkoopovereenkomst heeft opgezegd en de wagen heeft willen in bezit nemen daar, waar hij zich bevond, n. in de garage van de huidige gedaagde A. De Ridder te Haasdonk, die zich echter tegen dit weghalen verzette, aanvoerende dat de wagen hem in pand gegeven werd door vrouw Charlotte Evers, echtgenote Den Haene, en dat hiervan op 3 December 1949 een regelmatig geschrift opgesteld

werd, dat ook regelmatig werd geregistreerd te Antwerpen de 7 December 1949 boek 215 blad 44 vak 15 — één blad geen verwijzingen — betaald 500 frank. De ontvanger, get. Verstegen;

Overwegende dat aanlegster bij bevelschrift van de Voorzitter dezer Rechtbank dd. 21 December 1949, gemachtigd werd in de garage van gedaagde De Ridder beslag te leggen op hogerbeschreven auto « Pontiac » en tot deze inbeslagneming overging bij proces-verbaal van deurwaarder Aimé Van Puyvelde te St Niklaas, dd. 23 December 1949; dat zijn huidige vordering, ingeleid bij geboekt exploit van deurwaarder Van Puyvelde, dd. 29 December 1949, strekt tot van waardeverklaring van dit beslag en dienvolgens tot veroordeling van gedaagde om bedoelde autowagen « Pontiac » af te geven binnen de 24 uur der betekening van het te wijzen vonnis;

Overwegende dat de verkoop op crediet, van een roerend goed, waarvan het eigendomsrecht conventioneel voorbehouden wordt tot de volledige betaling — zoals tussen aanlegster en mevrouw A. Van Dyck gebeurde — principieel volledig rechtsgeldig is tussen partijen, doch dat dergelijk beding enkel tussen hen gelden kan zonder in de minste mate tegen derden te werken (Verbreking 9 Februari 1933 en het advies van de Proc. gen. Lecerc, Pas. 1933-I-103; Beroep Gent, 19 April 1934, Pas. 1934-II-13; Beroep Luik 11 Juli 1934, Pas. 1935-II-34; De Page, 1e uitgave Boek IV nr 2, 4^e, 210, 219, enz.); dat niettegenstaande de conventioneel bedongen verkoopvoorwaarden, aanlegster dus niet gerechtigd is bedoelde auto « Pontiac » als haar eigendom op te vorderen in handen van derden;

Overwegende dat de rechten van aanlegster zich beperken tot de normale rechten van een niet betaalde verkoper van een roerend goed, zoals geregeld bij artikel 20 en volgende der Hypotheekwet dd. 16 December 1951, — artikelen waarbij ook de rang der verschillende schuldeisers geregeld wordt en die van openbare orde zijn (Cass. 9 Februari 1933, Pas-I-103; De Page, T.IV, nr 223), d.w.z. een voorrecht, indien het verkochte voorwerp nog in handen van de koper berust en eventueel een recht van terugvordering of revindicatie voor zover: 1. — het geen verkoop op termijn geldt; 2. — het verkochte goed zich nog in den staat bevindt, waarin het verkocht werd en nog in handen van den koper berust en 3. — binnen de 8 dagen vanaf de levering uitgevoerd wordt;

Overwegende dat het terzake zeker een verkoop geldt, waarbij de verkoopster aan de koopster een termijn toestond om de koopprijs te betalen; zodat iedere revindicatie reeds uitgesloten is (De Page, Boek IV nr 217); dat de auto niet meer berust in handen van mevrouw M. Van Dyck, die de wagen reeds op 27 Augustus 1949, — zijnde daags na de aankoop — voortverkocht aan Den Haene Henri, en er ter zake geen voldoende elementen voorhanden zijn om te besluiten tot een geveinsde of vermomde verkoop; dat er ten slotte meer dan 8 dagen verlopen zijn sedert de levering van de wagen door aanlegster, die plaats greep op 26 Oogst 1949, en het verzoek tot revindicatie dd. 20 December 1949; dat de verschillende vereisten tot revindicatie, die op straf van verval vastgesteld zijn door artikel 20 der Hypotheekwet, dus niet vervuld zijn zodat aanlegster over geen revindicatie beschikt;

Overwegende dat volledigheidshalve nog dient te worden opgemerkt dat op grond van artikel 23 der Hypotheekwet het voorrecht van de schuldeiser-pandhouder gaat boven het voorrecht van de niet betaalde verkoper, tenzij eerstgenoemde wist, toen hij het goed

in ontvangst nam, dat de prijs nog verschuldigd was; dat het ter zake niet is bewezen dat de pandhouder De Ridder hiervan op de hoogte was;

Overwegende derhalve dat, — afgezien van de redenen die vrouw Evers Chs., echtgenote Den Haene, ertoe aangezet hebben om de auto van haar echtgenoot aan gedaagde De Ridder in pand te geven tot waarborg van een schuldvordering van deze laatste tegenover mevrouw M. Van Dyck —, de vordering van aanlegster, strekkende tot van waardeverklaring van het eigendomsbeslag dd. 23 December 1949, ongegrond voorkomt;

Om deze redenen,

Gehoord de heer M. Châtel, Substituut-procureur des Konings, in zijn advies, rechtdoende bij verstek tegenover gedaagde bij nalatigheid om te besluiten, verklaart de vordering van aanlegster ongegrond en verworpt ze;

Veroordeelt aanlegster tot de kosten.

NOOT. — Verg. behalve de in bovenstaande beslissing aangehaalde auteurs en rechtspraak nog: Hof van Verbreking, 23 Mei 1946, R.W. 1946-47, 935; Van Lathem. Het afbetalingscontract en het eigendomsvoorbehoud, R.W. 1946-47, 1026 v.v.; Henri Boonen, De Rechtschijn, R.W. 1950-51, 299-300.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE HASSELT

2e Kamer. — 20 Juni 1952.

Alleenrechtsprekend rechter: M. Kranzen.

O. M.: M. Carlier.

Advocaten: Mrs Aerts en Bijvoet.

Verzekering. — Begrip « grove schuld » in de zin van artikel 16 der wet van 11 Juni 1874. — Valt niet noodzakelijk samen met het begrip « dronkenschap » in de strafwet.

Dronkenschap in de zin van het strafbare feit van de Strafwet is niet volstrekt hetzelfde als de in artikel 16 van de wet van 11 Juni 1874 bedoelde « grove schuld ».

Grove schuld is aanwezig, wanneer iemand een motorrijtuig bestuurt, wetende dat hij onder invloed van drank hiertoe niet meer behoorlijk in staat is, zonder dat hij daarom verkeert in de door de Strafwet vereiste gekarakteriseerde staat van dronkenschap. Anderdeels kan iemand, die niet bewust is van zijn werkelijke toestand na drankgebruik en een motorrijtuig bestuurt, onder de toepassing van de Strafwet vallen en niettemin geen grove schuld hebben in de zin van voormeld artikel 16.

De vraag of er grove schuld in de zin van voormeld artikel 16 aanwezig is, moet door de rechter beoordeeld worden naar de bijzondere omstandigheden van elk concreet geval.

Arts t/ N.V. d Eerste Belgische verzekeringsmaatschappij.

Gelet op de inleidende dagvaarding, betekend bij geregistreerd exploit van deurwaarder Vyt te Antwerpen van 3 September 1951;

Overwegende dat verweerder regelmatig pleitbezorger stelde en de ontvankelijkheid van de eis niet betwist;

Overwegende dat eiser bij vonnis der Correctionele

Rechtbank te Hasselt van 16 November 1948 veroordeeld werd om onvrijwillig, doch bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, slagen of verwondingen te hebben toegebracht aan Verheyen René, tevens in staat van dronkenschap een motorvoertuig te hebben bestuurd; dat hij daarenboven veroordeeld werd bij vonnis van 20 Maart 1951 aan Verheyen Remi te betalen een schadevergoeding van in hoofdsom 270.841,25 fr.;

Overwegende dat verweerster het verval van de aanspraken van eiser inroept op grond van artikel 16 van de Wet van 11 Juni 1874 op de verzekeringen, daar deze zich schuldig maakte aan een zware fout doordat hij met zijn motorrijwiel in dronken toestand heeft gereden;

Overwegende dat het begrip dronkenschap, strafbaar feit, zoals het wordt opgevat in de strafwet, niet absoluut hetzelfde is als de « zware fout » bedoeld bij de Wet van 11 Juni 1874;

dat men kan aannemen dat iemand een zware fout begaat, wanneer hij een motorvoertuig bestuurt, wetende dat hij hiertoe niet meer behoorlijk in staat is, zonder daarom in de door de strafwet vereiste gekarakteriseerde staat van dronkenschap te verkeren;

dat men anderzijds kan aannemen dat iemand, zelfs bij officiële plechtigheden er zich niet aan kan onttrekken een zekere hoeveelheid alcohol te verbruiken, min of meer onbewust van zijn werkelijke toestand zijn motorvoertuig bestuurt en onder de toepassing van de strafwet valt, zonder dat er hier van een zware fout, op burgerlijk gebied kan sprake zijn. Rechtbank Luik, 14-1-1952, Journal des Tribunaux 25-5-1952; Jur. Cour de Liège 1952, blz. 211);

Overwegende dat het al of niet bestaan van een zware fout in de zin bedoeld bij artikel 16 van voornoemde wet afhangt van de bijzondere omstandigheden van elk geval, dat aan de beoordeling van de Rechtbank is onderworpen;

Overwegende dat eiser bekend heeft in enkele uren vóór het ongeval 12 à 15 glazen bier te hebben verbruikt op de kermis;

dat hij aan de Onderzoeksrechter bekende smoor-dronken geweest te zijn;

dat de rijkswacht er niet in slaagde hem recht te houden of enig verhoor af te nemen;

dat hij nochtans niet ernstig was gekwetst en, na zijn roes te hebben uitgeslapen, 's anderendaags 'smorgens ongemerkt de kliniek verliet;

dat het slachtoffer Verheyen op het ogenblik van de aanrijding zijn koe leedde en het toen nog licht was;

dat eiser nochtans verklaart noch man noch koe te hebben gezien;

Overwegende dat het resultaat van het bloedonderzoek van eiser, namelijk dat 1,9 cc. alcohol per liter bloed aanwezig was, moet geïnterpreteerd worden in het licht van de hierboven aangehaalde klinische gegevens en een wel gekarakteriseerde dronkenschap bewijst;

Overwegende dat deze dertigjarige arbeider aan wie reeds eenmaal een boete wegens openbare dronkenschap werd opgelegd, wel degelijk de invloed van de drank moest kennen;

dat men kan aannemen dat hij zich op de kermis tot drankmisbruik heeft laten verleiden, hij nochtans na bij voorbeeld een zestal glazen bier gedronken te hebben zich er van moest rekenschap geven, dat verder drinken fataal zou worden voor een motorrijder, en het hem ook mogelijk geweest ware zich aan meerder alcoholverbruik te onttrekken, vooral daar hij nog moest gaan werken;

dat aldus, indien de dronkenschap zelfs misschien

niet gewild is geweest, nochtans het overmatig alcoholverbruik, dat fataal tot dronkenschap moest leiden, geweld is geweest en de zware fout, uitmaakt, bedoeld bij artikel 16 van de Wet van 11 Juni 1874;

dat de eis dus ongegrond is;

Gelet op de voorschriften van de artikelen 2, 30 tot 37 der wet van 15 Juni 1935, welke werden nageleefd;

Om deze beweegredenen,

De Rechtbank,

Uitspraak doende op tegerspraak, gehoord de heer Carlier, Substituut Procureur des Konings in zijn eensluidend advies, uitgebracht in de Nederlandse taal ter openbare terechtzitting van 6 Juli 1952, alle andere en tegenstrijdige besluiten als ongegrond verwerpend;

Verklaart de eis ontvankelijk doch ongegrond;

Wijst hem af en veroordeelt eiser tot de kosten.

NOOT : Verg. over het begrip der grove schuld o.a. Hof Brussel, 4 Januari 1952, R.W. 1951-52, 1676 en Rb. Luik, 10 Februari 1950, J. T. 1950, 191, met noot van André Janssens-Brigode.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

21 November 1951.

Voorzitter : M. Van Lerberghe.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advocaten : Mrs Van Duerm en Van den Berghe.

Verzekering. — Aansprakelijkheidsverzekering. — Uitlegging van polisbeding. — Belofte van verzekerde om nieuwe verzekeringsovereenkomst aan te gaan. — Verbintenis om te doen. — In casu geen reële executie maar veroordeling tot schadevergoeding wegens niet nakoming.

Beding in de polis, waarbij de verzekerde de verplichting op zich nam « aan de verzekeraarster te verklaren en bij haar te laten verzekeren voor dezelfde risico's als bij deze polis voorzien, welkdanig motorrijtuig, dat hij zou aanwerven in vervanging van het rijtuig in de polis vermeld. » Het woord « motorrijtuig » bestaat niet in het Nederlands. Krachtens de artikelen 1156, 1157 en 1158 B.W. moet de bedoeling der partijen worden nagegaan en moeten de woorden opgevat worden in de betekenis, waarin het beding enig gevolg kan hebben. Het is duidelijk dat beide partijen de vervanging van de « Chrysler » door een ander motorrijtuig hebben bedoeld.

Bovenstaand beding behelst enkel de belofte een verzekering te zullen aangaan. De tegenpartij van de verzekeringsmaatschappij heeft door dit beding niet de verplichtingen van een verzekerde op zich genomen, maar zich alleen verbonden om een polis omtrent het nieuwe motorrijtuig te ondertekenen, zodat de maatschappij naar keuze kan vorderen ofwel het ondertekenen van de polis ofwel, indien haar tegenpartij deze verbintenis om iets te doen weigert na te komen, schadevergoeding (artikel 1142 B.W.). Voormeld beding geeft aan de maatschappij niet het recht om betaling van premieën te vorderen.

De rechtstreekse uitvoering van een verbintenis om te doen, bestaande in de belofte om te contracteren, kan door de Rechter bevolen worden in deze zin, dat hij de belover veroordeelt om, binnen een bepaalde termijn de beloofde overeenkomst aan te gaan, met bepaling, dat zoniet het vonnis zal treden

in plaats van de akte, die de belover weigert te tekenen.

In de gevallen, bedoeld in de artikelen 1143 en 1144 B.W. is de Rechter vrij ofwel de uitvoering in natura te bevelen, ofwel haar te vervangen door een vergoeding, die beter met het belang van partijen strookt.

In casu acht de Rechtbank het niet wenselijk te beslissen dat het vonnis in de plaats van het verzekeringscontract (akte) zal treden; zij acht daarentegen een veroordeling tot schadevergoeding algeheel voldoening gevend aan de eisende verzekeringsmaatschappij.

N.V. De Noordstar en Boerhaave t/ De Meyer.

Gezien de dagvaarding van 23 Februari 1951, waarbij eiseres van verweerder vordert:

1) betaling van 2.246,— frank premie, vervallen op 4 Februari 1949;

2) veroordeling van verweerder om binnen de acht dagen na de betekening van het vonnis een nieuwe verzekering tegen de gevolgen zijner burgerlijke verantwoordelijkheid voor de vrachtauto «Austin» te ondertekenen, zoniet te horen zeggen, dat het vonnis zal gelden als titel en verweerder zich te horen veroordelen om een jaarlijkse premie van 5.720,— frank, met taksen en kosten verhoogd, vanaf 4 April 1949 te betalen, zijnde 5.680,— frank van 4 April 1949 tot 4 Februari 1950 en 5.580,— frank als premie voor het jaar 4 Februari 1950 tot 4 Februari 1951, met de rechtelijke rente;

3) ten minste verweerder ten zijnen nadele te horen verbroken verklaren de verzekeringsovereenkomst en bijzonderlijk het begin van artikel 7, met veroordeling van verweerder om als schadevergoeding te betalen 61.966,— frank met de rechtelijke rente;

4) verweerder zich te horen verwijzen tot alle de kosten van het geding;

Aangezien tussen partijen op 9 Februari 1946 een verzekeringscontract polis n° 213617 tot stand kwam, waarbij verweerder zich tegen de gevolgen van zijn burgerlijke verantwoordelijkheid tegenover derden door gebruik van zijn luxe-auto «Chrysler» met aanhangwagen, dienstig voor beroepsverplaatsingen en vervoer met de aanhangwagen van goederen voor eigen rekening, tegen een jaarpremie van 2.246,— frank, taksen en kosten inbegrepen, verzekerde;

Aangezien verweerder de premie, vervallen op 4 Februari 1949, groot 2.246,— frank, niet betaalde en bekent deze som schuldig te zijn;

Aangezien verweerder zich contractueel verbond tot naleving van artikel 7 der algemene voorwaarden van het contract, waarbij verweerder de verplichting op zich nam aan eiseres te verklaren en bij haar te laten verzekeren voor dezelfde risico's als door deze polis voorzien, welkdanig motorrijtuig, dat hij zou aanwerven in vervanging van het rijtuig in de polis vermeld; de waarborg van het nieuwe rijtuig zal slechts als aangenomen beschouwd worden na vaststelling door polis of bijvoegsel der aangebrachte wijzigingen en na betaling door verweerder van de premien of bijgevoegde premien en dit op basis van het tarief, in werking op het ogenblik der wijziging;

Aangezien partijen over het feit akkoord gaan dat verweerder zijn auto «Chrysler» van de hand gedaan heeft en op 4 April 1949 vervangen door een vrachtauto «Austin»;

Aangezien eiseres van verweerder de uitvoering vordert van de verplichting, door hem bij artikel 7 der

algemene voorwaarden onderschreven (geldig beding, zie Cass. 12 April 1951, B.A. 1951, p. 387);

dat verweerder weigert dit te doen op grond van een reeks argumenten;

Aangezien het eerste argument, nl. dat de vrachtwagen «Austin» geen motorrijtuig maar een motorrijtuig is en als dusdanig niet door artikel 7 is bedoeld, niet opgaat, inderdaad, krachtens de artikelen 1156, 1157 en 1158 B.W. moet de bedoeling der partijen worden nagegaan en moeten de woorden opgevat worden in de betekenis waarin het beding enig gevolg kan hebben; nu is het duidelijk dat beide partijen de vervanging van de «Chrysler» door een motorrijtuig hebben bedoeld; motorrijtuig, als term, bestaat niet in het Nederlands, wel motorrijtuig (zie Verschuieren 1931: motorrijtuig, dit is door een motor voortbewogen rijtuig);

Aangezien echter de juiste betekenis van artikel 7 moet worden nagegaan;

dit beding behelst enkel een belofte tot het aangaan van een verzekering, zodat verweerder door dit beding niet de verplichtingen van een verzekerde op zich genomen heeft, maar zich alleen verbonden om een polis aangaande het nieuwe motorrijtuig te ondertekenen zodanig dat eisers naar keus ofwel het ondertekenen van de polis kan vorderen, ofwel, indien verweerder deze verbintenis om iets te doen weigert na te komen, schadevergoeding (artikel 1142 B.W.);

Aangezien daaruit voortvloeit dat voormeld beding geen recht geeft tot het opeisen van premien;

Aangezien verweerder verder opwerpt dat krachtens het wetsbesluit van 24 Februari 1947 in zake verplichte verzekering tegen de gevolgen der burgerlijke aansprakelijkheid voor het vervoer van zaken met motorvoertuigen voor eigen rekening van de eigenaar, hij diende verzekerd te worden volgens de algemene voorwaarden van het modelcontract, vastgelegd bij besluit van de Regent dd. 14 November 1947 met uitwerking vanaf 1 Januari 1949;

Aangezien verweerder niet bewijst dat eiseres dit niet wilde doen; dat eiseres voorhoudt dat de aan verweerder aangeboden verzekeringspolis voor zijn vrachtwagen «Austin» aan voormeld wetsbesluit en besluit van de Regent voldeed, zonder dat verweerder het tegendeel bewijst;

Aangezien verweerder zich verbond om zich te laten verzekeren voor dezelfde risico's als voorzien door de bestaande polis, zijnde onbepaald voor de burgerlijke verantwoordelijkheid tegenover derden, uit hoofde van beroepsverplaatsingen en vervoer van goederen voor eigen rekening;

dat hetzelfde risico voor verweerder na vervanging van het voertuig bestond en hij dienvolgens gehouden was zijn belofte na te komen;

Aangezien verweerder nog inroept artikel 6 der waarborg A — voorwaarden van de polis, bepalend dat ingeval er in een der landen, tot dewelke de verzekering zich uitstrekt, nieuwe wettelijke verordeningen op de burgerlijke verantwoordelijkheid der auto-eigenaars zouden uitgevaardigd worden, de maatschappij het recht heeft de verzekering op te heffen met inachtneming van een opzeggingstermijn, tegen het tijdstip van het in werking treden der wettelijke bepalingen; de verzekerde heeft hetzelfde recht, indien eiseres weigert de verzekering tegen dezelfde premie volgens de gewijzigde wetgeving voort te zetten;

dat volgens verweerder dit hier het geval was, vermits eiseres 5.720,— frank als premie vorderde, terwijl «De Kortrijkse Verzekeringsmaatschappij» slechts 4.750,— frank vroeg, zodat verweerder gerechtigd was zich te laten verzekeren bij de maatschappij, die de minste premie vroeg;

Aangezien eiseres ten onrechte beweert dat voormeld wetsbesluit en besluit geen nieuwe wettelijke verordeningen op de burgerlijke verantwoordelijkheid der auto-eigenaars opleverden;

Aangezien echter artikel 6 der waarborg A — voorwaarden een bestaande verzekering onderstelt; dat hier op 4 April 1949, einde door verdwijning van het risico van het bestaande contract, geen nieuwe overeenkomst bestond, maar verweerder zich door artikel 7 der algemene voorwaarden verbonden had een nieuwe te sluiten, zodat artikel 6 ter zake niet toepasselijk is en door verweerder niet kan ingeroepen worden;

Aangezien uit wat voorafgaat blijkt dat eiseres inderdaad geen premies vanaf 4 April 1949 kan vorderen, daar geen verzekeringsovereenkomst, grondslag tot opvordering van premien, bestaat;

dat verweerder echter een verbintenis om iets te doen nu en later weigert na te komen; dat de Rechtbank geen onbestaand contract kan verbreken; dat verweerder echter schadevergoeding verschuldigd is; dat verweerder door de dagvaarding in gebreke werd gesteld;

Aangezien weliswaar aanvaard wordt, dat de rechtstreekse uitvoering van de verbintenis faciendi, bestaande in de belofte om te contracteren, door de Rechtbank kan bevolen worden, die het akkoord van partijen vaststelt (belofte om een nieuw verzekeringscontract aan te gaan voor het vervangende motorrijtuig en de aanvaarding ervan door de verzekeringsmaatschappij, die de polis uitwerkt) en verweerder noopt tot het contracteren binnen een zekere termijn, zoniet het vonnis doet gelden als de acte, die verweerder niet tekenen wou (zie Ripert-Boulanger, *Traité de M. Planiol*, Ed. 1947, n° 1639; De Page, T. II, n° 513; T. III, n° 97; n° 96, 2° note 5; T. IV, n° 556; Burgerlijke Rechtbank Brussel, 6 Juni 1950, Bull. Ass. 1950, p. 606);

Aangezien de regel «*nemo praecise potest cogi ad factum*» een verbintenis onderstelt die een zekere arbeid of een werk tot voorwerp heeft, dit is een bepaalde handeling of een reeks van handelingen van de persoon-schuldenaar, welke de schuldenaar weigert uit te voeren, en ingevoerd werd, omdat de gedwongen uitvoering bijna altijd onvolkomen zou zijn en vooral dwangmaatregelen, strijdig met de persoonlijke vrijheid, zou vergen; het verhaal op de persoon wordt dan omgezet in een verhaal op zijn vermogen (zie Ripert-Boulanger, *Tr. de M. Planiol*, Ed. 1947, n° 1641; Kluysskens, *De Verbintenissen*, uitg. 1948, n° 72; De Page, T. III, n° 96 2°; Colin et Capitant, éd. 1948, T. II, n° 155);

Aangezien echter een deel der rechtsleer en de rechtspraak aanneemt dat in de gevallen, voorzien bij de artikelen 1143 en 1144 B.W., dus in gevallen van rechtstreekse uitvoering, de Rechter een onbeperkte vrijheid van oordeel geniet en dienvolgens ofwel de uitvoering in natura kan bevelen, ofwel haar vervangen door een andere wijze van vergoeding, die met het belang der partijen beter rekening houdt (Brussel, 26 April 1875, Pas. 1875, II, 282; Cass., 2 Juli 1874, Pas. 1874, I, 244; Cass. Fr., 18 Februari 1903, Pas. 1903, IV, 165; Cass. Fr., 2 Februari 1904, Pas. 1904, IV, 96; Larombière, artikel 1143-1144, n° 7 en 9);

Aangezien de Rechtbank oordeelt dat het ter zake voor partijen niet wenselijk is, gezien de stugge weigering van verweerder, te beslissen dat het vonnis als titel en akte van verzekeringscontract zal gelden, ten eerste, omdat verweerder reeds elders verzekerd is, ten tweede, omdat verweerder tijdens de loop van de verzekering door boos opzet, dat eiseres niet kan achterhalen of bewijzen, nadeel aan het vermogen van

eiseres zou kunnen berokkenen door op een of andere wijze aanleiding te geven tot het doen spelen der verzekering en ten slotte omdat de schadevergoeding een algehele voldoening aan eiseres kan geven;

Aangezien de bestaande polis jaarlijks, met inachtneming van een opzeggingstermijn van drie maanden, opzegbaar was;

dat de nieuwe polis dit eveneens krachtens artikel 7 zou zijn, zodat verweerder vóór 4 April 1952 de polis, moest zij gesloten zijn, geldig en regelmatig kon opzeggen en dus de schade voor eiseres bestaat in de verloren premien van 4 April 1949 tot 4 Februari 1952, zijnde drie jaar, of volgens de cijfers van eiseres:

5.186 frank prorata premie tot 4 Februari 1950,
5.720 frank voor 1950-1951, en
5.720 frank voor 1951-1952

16.626 frank;

Om deze redenen,

De Rechtbank, alle andere besluiten afwijzend:

Veroordeelt verweerder om aan eiseres te betalen de op 4 Februari 1949 vervallen premie, zijnde 2.246,— frank, met de rechtelijke rente;

Zegt voor recht dat verweerder weigert de belofte om een nieuwe verzekeringsovereenkomst af te sluiten, slaande op het vervangen motorrijtuig, na te komen;

Veroordeelt hem om aan eiseres als schadevergoeding te betalen de som van 16.626,— frank, met de rechtelijke rente;

Verwijst verweerder tot de kosten van het geding, tot op heden begroot op de som van 391,25 frank, de registratierechten en die van uitgifte van dit vonnis niet inbegrepen;

Geeft akte aan eiseres dat zij de vordering, wat aanleg en bevoegdheid betreft, in ieder harer hoofden, schat op meer dan 25.000,— frank;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-teenstaande elke voorziening en zonder borgstelling;

vredegerecht te mechelen

13 Juni 1952.

Rechter: M. De Ridder.

Advocaten: Mrs Van Doosselaere en Verdellen.

Bevoegdheid (in burgerlijke zaken). — *Vordering tot betaling van de eerste premie van een tienjarige verzekering. — Ontkenning van het aangaan ener verzekering door de verweerder. — Ter bepaling van de volstreckte bevoegdheid van de rechter moet worden rekening gehouden met het totale bedrag der premien over de gehele duur der beweerde verzekering.*

Wanneer de verzekeraar de eerste premie vordert van een voor tien jaar aangegane verzekering en de verweerder ontkent, dat hij een verzekeringsovereenkomst heeft aangegaan, moet ter bepaling van de volstreckte bevoegdheid van de Rechter het totale bedrag van de premien over de gehele duur der beweerde verzekering in aanmerking worden genomen. De gevorderde som maakt immers deel uit van een grotere schuldvordering, die betwist wordt (art. 24 der wet van 25 Maart 1876 op de bevoegdheid).

N.V. De Schelde t/ Van den Bergh.

Aangezien eiseres bij exploit van rechtsingang van deurwaarder E. Abts te Mechelen, van 1 September 1951 vordert dat verweerder zal worden veroordeeld om haar te betalen 2510 frank, zijnde de tegenwaarde van een verzekeringspremie, vervallen op 3 Maart 1951, samen met de rechterlijke intresten en de kosten, zulks bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad niettegenstaande alle voorziening en zonder borgstelling;

Aangezien eiseres beweert dat op 3 Maart 1951 verweerder bij haar een verzekeringspolis ondertekende voor tien jaar, aangaande zijn nieuw aangekochte personenauto «Ford Prefect» en met onmiddellijke dekking van zijn burgerlijke verantwoordelijkheid tegenover derden; en dat de eerste premie, groot 2510 frank op voormelde datum (3 Maart 1951) moest worden voldaan;

Aangezien verweerder opwerpt dat hij niets verschuldigd is, omdat hij nooit met eiseres gecontracteerd heeft, doch enkel op verzoek van de agent van eiseres een blanco-stuk ondertekende, dat moest dienen «om inlichtingen te bekomen»;

Aangezien deze opwerping van zeer ernstige aard is en het geding dus in werkelijkheid gaat over het bestaan zelf van een verzekeringsovereenkomst met tien jaar duurtijd;

Aangezien door betaling te vorderen van de eerste jaarlijkse premie eiseres impliciet haar recht doet gelden op de negen volgende jaarlijkse premieën;

Aangezien de waarde van het geschil bepaald wordt door de samenstelling van het bedrag der opeenvolgende premieën, indien bij een geding over de betaling van de eerste premie het bestaan zelf van de verzekeringsovereenkomst betwist wordt (Braas, Précis de procédure civile, 3e uitgave, deel I, n° 649; eveneens Braas, Précis de procédure civile, uitgave 1929, blz. 262, met aangehaald arrest van het Belg. Verbr., dd. 17 Juli 1919 en van het Frans verbr. dd. 18 November 1863; — Répertoire pratique du droit belge, V^o compétence en matière civile et commerciale, n° 1015 met aangehaalde rechtspraak; — Vrederecht Eghezée, 24 October 1950, J. J. P. 1952, blz. 84-85);

dat immers de gevorderde som deel uitmaakt van een grotere en omvangrijkere schuldvordering, die betwist wordt (art. 24 van de wet van 25 Maart 1876, bevattende titel I van het voorafgaande boek van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering);

Aangezien in casu de waarde van het geschil 10.000 frank overtreft, vermits één enkele jaarlijkse premie 2510 frank belooft;

Aangezien de Vrederechter bijgevolg onbevoegd is ratione materiae en deze onbevoegdheid van openbare orde is en ambtshalve dient uitgesproken te worden;

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

“Rechtskundig Weekblad”

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

2e Kanton — 12 Juni 1952.

Rechter: M. Jans.

Advocaten: Mrs J. Clijnmans, J. de Raedemaeker, Delwaide en Collard.

Handelshuur. — Door huurder van het onroerend goed, eigenaar van de daarin gedreven handelszaak, voortverhuurd perceel en verhuurde handelszaak. — Recht op de huurhernieuwing. — Aanbod van een derde om te huren. — Nietigheid van dit aanbod als niet vergelijkbaar met de bestaande huur. — De bepaling van de huurprijs in percenten van de ontvangsten der in het perceel gedreven handelszaak brengt geen vennootschap tot stand.

Wanneer een huurder de huur van een onroerend goed overdraagt aan een ander, aan wie hij tevens de in dat perceel gedreven handelszaak verhuurt, is er geen eigenlijke huuroverdracht denkbaar, daar de hoofdhuurder, die eigenaar blijft van de handelszaak, een belang behoudt bij de huurovereenkomst. In zodanig geval heeft de huurder van de handelszaak slechts recht op de hernieuwing van de huurovereenkomst, indien de huurder van het onroerend goed — tevens verhuurder van de handelszaak — de hernieuwing bekomt. In geval van niet-hernieuwing heeft de huurder van de handelszaak recht op de bij artikel 25 van de wet op de bescherming van handelshuuren voorziene vergoeding.

Artikel 11 van voormelde wet verplicht de hoofdhuurder niet de huurhernieuwing te vragen. De huurder van de handelszaak is niet rechtstreeks huurder van de eigenaar van het onroerend goed.

In zodanig geval is de zogenaamde huuroverdracht eigenlijk een voortverhuuring. De huurder van de handelszaak heeft in principe geen recht op huurhernieuwing en verwerft dit recht slechts krachtens artikel 11, II, lid 2 van voormelde wet.

De huurprijs bestaat gewoonlijk in een vaste som, maar mag ook bestaan in om het even welke verplichting, b.v. in percenten van de ontvangsten van de in het perceel gedreven handelszaak, mits die huurprijs bepaald kan worden. De betaling van de huurprijs in percenten van de ontvangsten van de handelszaak brengt geen vennootschap tot stand; immers is een van de bestanddelen van de overeenkomst van vennootschap de verdeling van de winsten en van de verliezen; de bepaling van de huurprijs in percenten van de ontvangsten brengt geen verdeling van de verliezen mede en is onafhankelijk van de winsten.

Immers de ontvangsten mogen niet vereenzelvigd worden met de winsten en de uitgaven niet met de verliezen.

Wel is er geen vergelijking mogelijk tussen het aanbod om een huur aan te gaan tegen de bepaling van de huurprijs in percenten van de ontvangsten van de handelszaak en de tot dusver bestaande huur met een bepaalde huursom. De opbrengst van een handelszaak (in het onderhavig geval een bioscoop) hangt immers af van de bedrijvigheid en de bekwaamheid van de exploitant. Het gedane aanbod is derhalve nietig.

De goede trouw van een aanbod moet verondersteld worden.

Huurhernieuwing, toegestaan aan de huurder van het onroerend goed en hernieuwing voor dezelfde termijn van de voortverhuuring tussen de huurder van

het perceel, tevens verhuurder van de handelszaak, en de huurder van deze.

Van Look t/ Van Dessel en cs. en Oostvogels.
t/ Van Dessel en cs.

Gezien de inleidende, geboekte dagvaarding van 2 en 3 November 1951 van deurwaarders: a) Henmi Verhulst, te Antwerpen; b) Pierre Vermeulen, te Berchem, strekkende ten einde na echtelijke of rechterlijke machtiging van verweerster sub 2 a) om in rechte te staan, te horen zeggen voor recht dat het aanbod, gedaan door verweerder sub 4, ongeldig is; bijgevolg aan aanlegger een hernieuwing der huurovereenkomst toe te kennen tegen de prijs en onder de voorwaarden, vervat in zijn aangetekend schrijven van 17 Augustus 1951; subsidiair voor het geval tegen alle verwachting in, Wij, vrederechter, het aanbod van verweerder sub 4 geldig mochten verklaren, aan aanlegger een uitwinningvergoeding toe te kennen, gelijk aan 2 jaar huur en een bijkomende vergoeding, indien de uitwinningvergoeding ontoereikend mocht blijken; in alle geval verweerders sub 1 en sub 2 a) en b) zich hoofdelijk te horen veroordelen tot de kosten en het te wijzen vonnis uitvoerbaar te horen verklaren, niettegenstaande alle voorziening en zonder borgstelling;

Gezien het geboekt exploit van dagvaarding van de deurwaarders: a) Jan Baeten, te Antwerpen, de dato 6 November 1951; b) Leo Beukelaer, te Ekeren, de dato 7 November 1951, strekkende ten einde na echtelijke of rechterlijke machtiging van verweerder sub 2 a) om in rechte te staan, verweerders sub 1 en sub 2 a) en b) het door de heer Jan Verrijcke de dato 17 Augustus 1951 gedane aanbod betreffende het handelshuis gelegen te Antwerpen, Anneessensstraat 31, dat verweerders sub 1 en sub 2 a) en b) aan aanlegster hebben medegedeeld bij exploit van 9 October 1951 van deurwaarder Jos. Luyten, te Borgerhout, niet ontvankelijk, niet rechtzinnig, niet volledig en niet gegrond te horen verklaren; dienvolgens nietig en van geen waarde te horen verklaren het verzet der verweerders sub 1 en sub 2 a) en b) tegen de vernieuwing van het huurceel, door aanlegster aangevraagd, en alle verweerders zich te zien en te horen veroordelen om dit huurceel te vernieuwen voor een tijdspanne van negen jaren tegen de voorwaarden der thans lopende huurovereenkomst; te horen zeggen dat desgevallend het vonnis als huurovereenkomst zal gelden; verweerder sub 3 zich te zien en te horen veroordelen om aanlegster te vrijwaren tegen het aanbod, waarop verweerders sub 1 en sub 2 a) en b) zich beroepen; akte te geven aan aanlegster, dat zij zich alle rechten voorbehoudt tegenover verweerder sub 3, met name wat betreft de huur der in het litigieuze gebouw gevestigde handelszaak; samen met verwijzing van verweerders tot de kosten van het geding en met verklaring van voorlopige uitvoerbaarheid van het te vellen vonnis;

Overwegende dat de heer A. Van Dessel samen met mevrouw Josée Van Dessel, echtgenote Meerbergen, onverdeelde eigenaars zijn van het handelshuis, gelegen te Antwerpen, Anneessensstraat 31;

Overwegende dat dit huis door hun rechtsvoorganger, wijlen de heer Florent Van Dessel, bij overeenkomst de dato 26 Mei 1939 in huur gegeven werd aan Van Look, mits een huurprijs van 70.000 fr., vermeerderd met de belastingen;

Overwegende dat bij overeenkomst de dato 16 Maart 1940 Van Look, die middelerwijl het eigendom, dat bij zijn ingenottreding een café-hotel was, omgebouwd had in een bioscoop, thans genaamd « Cinéma A B C », zijn huur overdroeg aan zekere Van Hest, die overleden is op 14 September 1945, na mejuffrouw Oostvogels als zijn algemene legatarisse aangesteld te hebben;

Overwegende dat bij dezelfde overeenkomst Van Look aan Van Hest, voor de duur van de huuroverdracht de uitbating van de bioscoop verhuurde tegen een aandeel, gelijk aan 10, 12 of 15 % van de ontvangsten, naargelang hun bedrag, na aftrek van de taksen op de ticketten;

Overwegende dat bij exploit van deurwaarder Jan Baeten, te Antwerpen, de dato 13 Augustus 1951, partij Oostvogels, zowel aan partij Van Look als aan de consoorten Van Dessel op grond van de wet van 30 April 1951 op de handelshuurovereenkomsten de hernieuwing van haar huur, voor een tijdperk van negen jaar vroeg; dat zij voor de huur van het gebouw een huurprijs aanbod van 147.000 fr. per jaar en voor de bioscoop-uitbating de voortzetting aanbod van de overeenkomst, op 16 Maart 1940 gesloten tussen Van Look en Van Hest, zoals deze werd geïnterpreteerd door een vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen, bekrachtigd bij arrest de dato 9 December 1950 van het Hof van Beroep te Brussel;

Overwegende dat bij aangetekend schrijven de dato 17 Augustus 1951 partij Van Look aan de consoorten Van Dessel insgelijks de hernieuwing van haar huurovereenkomst vroeg en een huurprijs aanbod van 45.500,— fr. per kwartaal;

Overwegende dat bij exploit van deurwaarder Luyten, te Borgerhout, de dato 9 October 1951 de consoorten Van Dessel aan de partij Van Look een aanbod van een derde bieder; namelijk de partij Verrijcke, liet betekenen, luidens hetwelk deze laatste het gebouw zou in huur nemen tegen de volgende voorwaarden: 1) betaling als huurprijs van 10 % van de netto-ontvangsten, hierdoor verstaan zijnde de ontvangsten, verminderd met de taks op de ticketten; 2) alle belastingen, alsook alle onderhoud voor rekening van de huurder; 3) verbintenis om binnen de drie jaar in de bioscoopzaal een balkon aan te brengen; 4) verbintenis om aan de uitgewonnen huurder de door de wet voorziene uitwinningvergoeding te betalen;

Overwegende dat uit de voorgaande uiteenzetting voortvloeit, dat de rechtstoestand tussen partijen zich voordoet als volgt:

De erven Van Dessel, eigenaars van het onroerend goed, doch niet van de handelszaak, verhuren bedoeld onroerend goed aan Van Look; partij Van Look, eigenares van de handelszaak, draagt haar huur betreffende het onroerend goed over aan partij Oostvogels; bovendien verhuurt zij aan partij Oostvogels haar handelszaak, waarvan zij bijgevolg de eigendom behoudt;

Overwegende dat deze toestand voorzien is bij artikel 11, II, 1° alinea van de wet;

Overwegende dat hieruit volgt, dat partij Oostvogels slechts recht heeft op de hernieuwing van haar huurovereenkomst, indien partij Van Look de hernieuwing bekomt; dat echter in geval van niet-hernieuwing partij Oostvogels recht heeft op de vergoeding, voorzien bij artikel 25 (zie De Page, Complément, T. III, n° 781bis C); dat artikel 11, II, 2° alinea niet van toepassing is; dat er inderdaad geen einde gesteld werd aan de hoofdhuur vóór de vervaltijd van de huurovereenkomst en dat voormelde bepaling de hoofdhuurder niet verplicht de huurhernieuwing te vragen;

Overwegende dat partij Oostvogels ten onrechte aanvoert, dat zij krachtens de huuroverdracht rechtstreekse huurster van de partij Van Dessel geworden is;

Overwegende dat inderdaad in het onderhavige geval de eigenlijke huuroverdracht niet denkbaar is, daar de hoofdhuurder, die eigenaar blijft van de handelszaak, een belang in de huurovereenkomst behoudt (De Page, *ibid.*, n° 790B, nota 1);

Overwegende dat bijgevolg de zogenaamde huuroverdracht van partij Van Look aan Van Hest eigenlijk een voortverhuur was;

Overwegende dat de onderhuurster, die geen eigenares is van de handelszaak, in principe geen recht zou hebben op de huurhernieuwing en dit recht slechts verwerft krachtens de uitzonderlijke bepaling van artikel 11, II, 2° alinea (De Page, *ibid.*, n° 781 bis C, c);

Overwegende dat de partijen Van Look en Oostvogels in de door de wet vereiste voorwaarden de huurhernieuwing gevraagd hebben;

Overwegende dat partij Van Dessel insgelijks in de vereiste voorwaarden het aanbod van de partij Verrijcke ter kennis van beide voornoemde partijen heeft gebracht;

Overwegende dat de partijen Oostvogels en Van Look binnen de dertig dagen na de bekendmaking van het aanbod van partij Verrijcke de partij Van Dessel voor Ons gedagvaard hebben;

Overwegende dat zij beiden in hoofddorde de nietigheid van bedoeld aanbod opwerpen; dat alleen de partij Oostvogels in haar dagvaarding verklaart in ondergeschikte orde en voor het geval het aanbod geldig moest verklaard worden, aan te bieden een zelfde huurprijs onder dezelfde voorwaarden te betalen;

Overwegende dat partij Van Look zich ertoe beperkt in hetzelfde geval de wettelijke uitwinningvergoeding te eisen;

Overwegende dat zij slechts in haar mondelinge besluiten, genomen ter zitting waarop de zaak behandeld werd, zijnde op 15 Februari 1952, hetzelfde aanbod als de partij Oostvogels deed;

Overwegende dat partijen Van Look en Oostvogels, zoals hoger gezegd, in hoofddorde de nietigheid en de niet oprechtheid van het aanbod van partij Verrijcken opwerpen;

Overwegende dat zij aanvoeren dat dit aanbod geen huur voorstelt doch wel een vennootschap; dat het verder niet bewezen is, dat de aangeboden huur hoger zal zijn dan de huidige; dat het geen mogelijkheid biedt voor de berekening van de uitwinningvergoeding, die luidens artikel 27 van de wet vóór het vertrek van de huurder dient betaald te worden;

Overwegende dat de huurprijs gewoonlijk bestaat in een vaste som; dat hij echter mag bestaan van of het even welke verplichting, onder andere uit een percent op de ontvangsten van de uitbating, zoals voorgesteld door de partij Verrijcke, van het ogenblik dat hij bepaald kan worden;

Overwegende dat de bepaling van de huurprijs op een percent van de ontvangsten geen vennootschap tot stand brengt; dat inderdaad een der bestanddelen van het vennootschapscontract bestaat in de verdeling van de winsten en van de verliezen; dat het aanbod van de partij geen verdeling van de verliezen voorziet en onafhankelijk is van de winsten;

Overwegende dat immers de inkomsten niet moeten verward worden met de winsten noch de uitgaven met de verliezen;

Overwegende dat de opwerping van de partijen Van Look en Oostvogels dat er geen vergelijking mogelijk is tussen het aanbod van de partij Verrijcke en de huidige huur gegrond is;

Overwegende dat inderdaad de opbrengst van een

bioscoop hoofdzakelijk afhangt van de bedrijvigheid en de bekwaamheid van de uitbater;

Overwegende dat niet bewezen is, dat het aanbod van partij Verrijcke niet rechtzinnig zou zijn;

Overwegende dat, behoudens tegenbewijs, de rechtzinnigheid moet vermoed worden;

Overwegende dat partij Van Look zich niet verzet tegen de vraag van partij Oostvogels;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, voegen de zaken, ingeschreven onder de nummers 93 en 168 samen, geven akte aan Emiel Meerbergen, dat hij verklaart zijn echtgenote te machtigen om in rechte te staan.

Zeggen voor recht dat de zogenaamde huuroverdracht, gedaan door de partij Van Look aan wijlen de heer Van Hest volgens overeenkomst van 16 Maart 1940, eigenlijk een voortverhuur uitmaakt; dat er bijgevolg tussen de partijen Van Dessel en de partij Oostvogels geen rechtsverband bestaat, tenzij gebeurlijk dit voortspruitende uit artikel 11, II, 1° alinea van de wet van 30 April 1951.

Verklaren het aanbod van de partij Verrijcke nietig, doch rechtzinnig;

Verklaren dienvolgens de huurovereenkomst, bestaande tussen de partij Van Dessel en de partij Van Look hernieuwd voor een tijdperk van negen jaar, aanvang nemend op 20 November 1952, tegen de voorwaarden door voornoemde partij Van Look aangeboden in haar aangetekend schrijven van 17 Augustus 1951, namelijk een huurprijs van 45.000,— fr. per kwartaal en verder het behoud van de thans van kracht zijnde huurovereenkomst.

Verklaren de huurovereenkomst, gesloten tussen de partij Van Look en wijlen de heer Van Hest, in wiens rechten de partij Oostvogels getreden is, hernieuwd voor dezelfde termijn tegen de voorwaarden, door voornoemde partij Oostvogels gesteld in haar exploit van 30 Augustus 1951, namelijk voor het gebouw tegen een huurprijs van 147.000 fr. per jaar en voor de bioscoop-uitbating, tegen de voorwaarden bedongen in de overeenkomst, gesloten tussen de partij Van Dessel en wijlen de heer Van Hest op 16 Maart 1940, zoals deze overeenkomst werd geïnterpreteerd bij vonnis van de Rechtbank van Koophandel te Antwerpen de dato 31 Januari 1949, bekrachtigd bij arrest van het Hof van Beroep te Brussel, de dato 9 December 1950.

Alles onder voorbehoud van het recht van de partij Van Look, binnen de dertig dagen na de betekening van dit vonnis zich op een ander aanbod te beroepen, zoals voorzien bij artikel 22 van de wet van 30 April 1951.

Verwijzen de partijen Van Dessel en Verrijcke hoofdelijk in de kosten van het geding.

Vlaamse Juristen,

Abonneert U op het

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

ARBEIDSGERECHT IN HOGER BEROEP TE BRUGGE

21 Maart 1952.

Voorzitter : M. A. Van Rollegem.
Advocaten : Mrs Mathys en Van Tomme.

1. Arbeidsrecht. — Leercontract. — Vordering van de leerling tot schadevergoeding tegen de meester wegens onrechtmatige verbreking van het leercontract. — Gewone dertigjarige verjaringstermijn.
2. Scheidsrechterlijk beding. — Niet-ontvankelijkheid van rauwelijks vordering voor de rechter.

1. *De vordering van de leerling tegen de leermeester tot schadevergoeding wegens onrechtmatige verbreking van het leercontract is onderworpen aan de gewone dertigjarige verjaring. Een kortere verjaringstermijn kent de wet voor die vordering niet.*
2. *Wanneer partijen zich vooraf verbonden hebben om tussen hen te rijzen geschillen aan de uitspraak van scheidslieden te onderwerpen (scheidsrechterlijk beding), is een rauwelijks vordering voor de Rechter niet ontvankelijk.*

Ollevier t/ Covemaeker.

Overwegende dat de oorspronkelijke eis, ingeleid door de vader van de leerjongen, Ollevier Jules, tot voorwerp had de veroordeling van de leermeesterpatroon Covemaeker tot betaling van een schadevergoeding van 10.000 fr. wegens onwettige verbreking van het leercontract;

Overwegende dat de gedaagde als volgt besloot in eerste instantie : de vordering is verjaard, zij is niet ontvankelijk in gevolge artikel 9 van het contract, tussen gedingvoerende partijen besloten, zij is ongegrond.

Overwegende dat de werkrechtssraad van Ieper bij vonnis d.d. 19 November 1951 de eis, afgewezen heeft als zijnde verjaard;

Overwegende dat de oorspronkelijke eiser hoger beroep aantekende ter Griffie van voornoemde rechtsmacht op 15 Januari l.l. en dat op 11 Februari gedagvaard werd;

Overwegende dat dezelfde verweermiddelen als in eerste aanleg opgeworpen worden :

1° Over de verjaring :

Overwegende dat gedingvoerende partijen aanvaarden dat het gaat om een leercontract;

Overwegende dat, bij gebrek aan enige bepaling nopens de verjaring in de bijzondere wet van 22 Germinaal -2 Floreal jaar XI, het gemeen recht toepasselijk is;

Overwegende dat artikel 2272, al. 4 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de vorderingen van de meester verjaren na één jaar;

Dat de vordering van de leerjongen tot betaling van het loon, dat hem gebeurlijk toekomt, verjaart na vijf jaar, vermits dergelijke vordering onder toepassing valt van artikel 227 van het Burgerlijk Wetboek; dat de vordering tot rescisie van de minderjarige leerjongen eerst verjaart na 10 jaar overeenkomstig artikel 1304, lid 1 van het Burgerlijk Wetboek;

Dat alle andere vorderingen verjaren na 30 jaar, zoals bepaald in artikel 2262 van hetzelfde boek;

Overwegende dat het hier gaat om een eis tot schadevergoeding, zodat de dertigjarige verjaring dient te worden toegepast;

Overwegende dat de eerste Rechter dus ten onrechte de eis verjaard heeft verklaard.

2° Over de bevoegdheid van de werkrechtssraad :

Overwegende dat artikel 9 van het leercontract als volgt luidt : « Bij geschillen, welke mochten oprijzen ter gelegenheid van deze overeenkomst, *verbinden* zich de partijen beroep te doen op de welwillende tussenkomst van den voorzitter van het Sekretariaat voor de leertijd; indien deze tussenkomst geen uitslag oplevert, dan wordt het geschil aan de Werkrechtssraad, of zo deze niet bestaat aan den vrederechter van de woonplaats van den meester onderworpen ».

Overwegende dat het sekretariaat van het werk voor de leertijd bevestigt dat inlichtingen aan de leerjongen werden gevraagd, die onbeantwoord bleven en dat bij aangetekend schrijven van 6 December 1950 het sekretariaat de leerjongen uitgenodigd heeft, waaraan ook geen gevolg werd gegeven;

Overwegende dat aldus gebleken is, dat de partij Ollevier, ofschoon hij daartoe tweemaal uitgenodigd werd, geweigerd heeft, alhoewel hij zich schriftelijk had verbonden de zaak gebeurlijk te laten beslechten door de secretaris van het werk voor de leertijd; dat algemeen aangenomen wordt dat zo partijen overeengekomen zijn hun geschil te onderwerpen aan arbitrage, zij niet gerechtigd zijn die verplichting niet te eerbiedigen;

Overwegende dat derhalve de eis niet-ontvankelijk is zolang niet bewezen is dat beide partijen hun geschil onderworpen hebben aan voornoemd organisme.

BIBLIOGRAPHIE

E. VAN DIEVOET : *Levend recht*. - 1952. Paleis der Academïen. Brussel.

In zijn beroemd boek « Het burgerlijk recht in België en in Nederland van 1800 tot 1940 » heeft Prof. Van Dievoet de aandacht getrokken op talrijke voorbeelden van rechtsevolutie, buiten de wetgeving en de rechtspraak om.

Hij heeft thans in de « Mededelingen der Koninklijke Vlaamse Academie voor wetenschappen », een lezing gepubliceerd, die als titel draagt « *Levend recht* », waarin hetzelfde vraagstuk nog meer speciaal wordt behandeld.

De schrijver haalt treffende voorbeelden aan op het gebied van het pachtrecht vóór de jongste wetgeving en ook op het gebied van het verzekeringswezen, waar de rechtsverhoudingen hoofdzakelijk bepaald worden meer door de standaardpolissen dan door de wet.

Hoe verhouden zich nu de rechter, de rechtsgeleerde en de wetgever tegenover dit levend recht? De rechter erkent de feitelijke evolutie door zich te steunen op de wetbepaling die toelaat in zekere mate rekening te houden met de gebruiken.

De rechtsleer is al te onverschillig gebleven wat betreft de studie van de standaardcontracten en het zou volstrekt vereist zijn dat het belang ervan aan een grondig sociologisch onderzoek zou onderworpen worden.

Wat eindelijk de wetgever betreft acht de auteur het wenselijk dat hij niet zou ingrijpen in aangelegenheden die door de practijk op voortreffelijke wijze zijn geregeld; een grote voorzichtigheid is hier geboden. De wet kan hoofdzakelijk geroepen zijn om zekere verouderde of vervallen gebruiken te verjongen en

om in de standaardcontracten de zwakkere partij tegen de sterkere te beschermen.

Deze diepgaande studie van Prof. Van Dievoet vormt een merkwaardige bijdrage tot de stelling van Cruet die reeds vóór zoveel jaren schreef over « La vie du droit et l'impuissance des lois ».

R. V.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE DER BALIE BIJ HET HOF VAN BEROEP TE GENT

De plechtige openingszitting van de Vlaamse Conferentie der balie bij het Hof van Beroep te Gent is vastgesteld op Zaterdag 15 November a.s., om 15 uur in de Assisenzaal van het Gerechtshof te Gent.

De gebruikelijke openingsrede zal gehouden worden door Mr Willy Delya. Hij koos als onderwerp « Naar een nieuw huwelijksvermogensrecht? ».

CONFERENCE DU JEUNE BARREAU DE BRUXELLES

De plechtige openingszitting van de Conférence du Jeune Barreau de Bruxelles zal plaats hebben op Zaterdag, 22 November aanstaande, om 14,30 uur op het Gerechtshof te Brussel.

De gebruikelijke openingsrede zal gehouden worden door Mr Robert Libiez. Hij koos als onderwerp : « L'Impossible Innocence ».

BALIE VAN HET AKKRONDISSEMENT IEPER

Rechterlijk jaar 1951-1952

Zijn verkozen :

Stafhouder : Mr Jos. van der Mersch.

Leden van de Raad der Orde : 1. Mr Henri Delobel, secretaris; 2. Mr. André Six; 3. Mr Pieter Waterblee; 4. Mr Jan Vanderghote.

TAALKUNDIGE KRONIEK

(Nr 9)

Een openhartige vraag, lezer:
Waarom draagt u wel zorg voor uw kleding en niet voor... uw taal en stijl?
Waarom vindt u het erg, als aan uw jas een knoop ontbreekt of als uw pantalon geen onberispelijke vouw meer vertoont, maar trekt u zich er iets van aan, wanneer in een schriftelijke uitlating van u een woord dat er behoort te staan ontbreekt, of wanneer die uitlating alle « model » en « cachet » verloren heeft?

J. C. Van Wageningen. (1)

PERSOONLIJKHEID - PERSONALITEIT.

Het onderscheid tussen deze woorden wordt maar flauw gevoeld. Menig journalist of correspondent heeft steeds het woord *personnalité* in de geest. Dit woord heeft in het Frans twee betekenissen :

1° voornaam persoon;

2° de karakteristieke hoedanigheden van een mens.

In het Nederlands hebben wij voor *personnalité* twee woorden, waarmee we de juiste schakering kunnen kiezen.

Een verstompt taalgevoel en onnadenkendheid bij het schrijven werken de incorrecte woordkeuze in de hand. « En zo gaat men maar door de taal in het gezicht te slaan. » (2).

In de pers treffen we o.a. aan :

A. I. Onder de *persoonlijkheden* die ter gelegenheid van het eeuwfeest van de Laval-universiteit te Quebec (Canada) het ere-doctoraat verkregen bevindt zich eveneens prof. Leon van der Essen, hoogleraar aan de Katholieke Universiteit van Leuven en secretaris-generaal van deze universiteit.

(Brussel, 27-9-1952).

2. Een groep *persoonlijkheden* bracht onder leiding van de hh. Van den Abeel, administrateur-generaal van Koloniën, die de minister vertegenwoordigde, ...een bezoek aan de 38 stands...

(Brussel, 5-10-1952).

3. Onder de *persoonlijkheden* die op deze plechtigheid uitgenodigd werden, stipt men aan : ...

(Brussel, 5-10-1952).

4. Na de *persoonlijkheden* te hebben begroet, bracht de h. Joassart in herinnering dat de fabriek sedert September reeds werkte en dat eerlang 'n voertuig per uur zal kunnen buitenrijden.

(Brussel, 10-10-1952).

5. Wij hebben reeds gemeld dat vele *persoonlijkheden* hun steun hebben toegezegd aan de actie van (sic) Overmaas' Volksblad.

(Brussel, 23-10-1952).

6. Uit de lange lijst van *persoonlijkheden*, waarvan (sic) lezing gegeven werd en die zich lieten verontschuldigen, bleek dat de Familie van Hille werkelijk over heel de wereld verspreid is.

(Poperinge, 27-10-1952).

B. 7. De plechtige opening van deze handelsfoor greep gisteren namiddag (sic) plaats, (sic) in aanwezigheid van de volgende hoogstaande (sic) *personaliteiten* en leden van het ere-comité :

(Gent, 3-8-1952).

8. Tussen (sic) de aanwezige *personaliteiten* konden we aanstippen : ...

(Brussel, 6-8-1952).

9. In de grote hall zullen minister Segers eerst, daarna twee andere *personaliteiten* het woord voeren.

(Brussel, 27-9-52).

10. Op het verhoog, in de achtergrond wachtten de officiële *personaliteiten*,... de komst (sic) van Z. M. Koning Boudewijn af.

(Brussel, 5-10-1952).

Onze talzuiveraars hebben herhaaldelijk gewezen op het verschil tussen *personaliteit* en *persoonlijkheid*. Wij vinden hiervan een klaar voorbeeld bij Helene Timmermans (3) :

Hij is een politieke *persoonlijkheid*, [gebruik], bekende politieke *personaliteit*; bekende politieke *personaliteit*; bekend politiek man, politicus, politieke figuur. Wel : persoonlijk karakter, b.v. : zijn *persoonlijkheid* trekt mij aan.

Willem De Vreese, de bekende auteur van « Gallicismen in het Zuid-nederlandsch », verwierp reeds in 1899 het gebruik van het woord *persoonlijkheid* in de betekenis van een voornaam, bekend man. Hij noteerde : Dit woord wordt in onze taal bijna uitsluitend als abstract znw. gebruikt; zelden als concreet znw.,

in den zin van *persoon*, en dan in geen geval in ongunstigen zin. In eene dergelijke opvatting komt *persoonlijkheid* echter wel vaak voor in Zuid-Nederland, vooral in de dagbladen; dit is een gallicisme, eene navolging van het concreet gebruik van fr. *personnalité* (4).

J. Des Roches gaf over *personnalité* volgende uitleg: *Persoonlijkheid*, al wat eenen persoon in 't bijzonder raakt; ook persoonlijke belediging (5).

M. J. Koenen (6) verklaarde het woord *persoonlijkheid* op een zeer bevattelijke wijze:

Persoonlijkheid, v. -heden (datgene, wat een persoon karakteriseert; iem. met een zeer persoonlijk wezen en karakter; ook personaliteit, persoonlijke belediging); in de bet. van een bekend man b.v. een politieke personaliteit: GERM.

Alle verdere commentaar schijnt ons overbodig. De lezer zal nu zelf opgemerkt hebben, dat het woord *persoonlijkheid* in de eerste zes voorbeelden foutief werd gebezigd; de overige zijn correct.

TAALKUNDIGE ONGERIJDHEDEN.

I. De tramdiensten zullen op 1 en 2 November verstrekt (sic) — lees: versterkt (sic) — zijn tussen 8 uur 's morgens en 6 u. (sic) 's avonds op de lijnen die de begraafplaatsen van de Brusselse agglomeratie (sic) bedienen (sic).

Dit krantenberichtje is in een erbarmelijk Nederlands opgesteld. Het is letterlijk uit het Frans vertaald.

1° De tramdiensten = le service des tramways;

2° ...die de lijnen bedienen = qui desservent les lignes;

3° ...van de Brusselse agglomeratie = des agglomérations bruxelloises.

Gewaardigen onze stilisten zich nog een woordenboek open te slaan? Met Charivarius stellen wij de vraag: Is dat goed Nederlands? Bij Van Dale lezen we b.v. op het woord *agglomeratie* (Fr.), v. (-s), opeenhoping, in het bijz.: complex van steden en voorsteden: DE AGGLOMERATIE VAN BRUSSEL.

Zouden we de bovenstaande stuntelige tekst, die onze mooie Nederlandse taal onteert, niet als volgt mogen overschrijven?

Op 1 en 2 November zal de tramdirectie, tussen 8 uur 's morgens en 6 uur 's avonds, meer trams inleggen op de lijnen naar de begraafplaatsen van de agglomeratie van Brussel.

II. ...De jachthorens van de Kon. St Hubertuskring zullen bij de plichtigheid hun medewerking verlenen.

Mon Dieu! Jachthorens die hun medewerking verlenen... Dat is iets ongewoons, iets onmogelijks... Dat is proza en «lieden, die schrijven zonder hun verstand te gebruiken» (7).

In degelijk Nederlands zouden we wellicht heel eenvoudig kunnen meerpennen:

...De Koninklijke Sint-Hubertuskring zal met zijn jachthorens de plichtigheid opluisteren.

TAALKUNDIGE BEDENKING.

Modezucht. Modezucht leidt tot het gebruik van de gemeenplaats. Clichétermen zijn op zich zelf meestal goed en soms zelfs zeer kernachtig of ook poëtisch: dynamisch-statisch, zich bezinnen, het lichte voorbeeld, enz. Maar als zij in de mode raken, verliezen zij alle kracht en frischheid, maken geen indruk meer en veroorzaken slechts verveling. Charivarius (8).

Albert Blontrock.

(1) J. C. Van Wageningen, *Even tijd voor... onze taal*. Leiden, A. W. Sijthoff's Uitgeversmaatschappij, 1946, 4°, 176 pp. — Cf. p. 5.

(2) Dr Ch. F. Haje, *Taalschut*, Schrijf weer Nederlands, 2° druk. Leiden, N.V. Leidsche Uitgeversmaatschappij, 1945, 4°, 140 pp. — Cf. p. 18.

(3) Helene Timmermans, *Spreken en Schrijven we goed Nederlands*, 2° verb. uitg. Antwerpen, Boekull en Karveel-Uitgaven (1948), 4°, 188 pp. — Cf. p. 60.

(4) Willem De Vreese, *Gallicismen in het Zuidnederlandsch*. Proeven van taalzuivering. Gent, t. Siffer, 1899, 4°, 622 pp. — Cf. p. 154.

(5) J. Des Roches, *Nouveau Dictionnaire françois-flamand*. Nouvelle édition. Deuxième partie. Anvers, A. Grangé, 8°, 930 pp. — Cf. p. 603.

(6) M. J. Koenen-J. Endepols' *Verklarend Handwoordenboek der Nederlandse Taal*, 23° dr. Uitgegeven door Dr H. L. Bezoen. Groningen, J. B. Wolters, (1951), 8°, 1248 pp. — Cf. p. 753.

(7) Dr Ch. F. Haje; zie hierboven. — Cf. p. 28.

(8) Charivarius, *Is dat goed Nederlands?* 4° dr. Antwerpen, «Het Kompas», 8°, 112 pp. — Cf. p. 7.

TIJDSCHRIFTEN

Omnilegie - n° 9 van September 1952.
Rechtspraak.

Tijdschrift voor Gemeenterecht - 10° afl. van October 1952.

Benoemingen. — Belastingen (Gemeentelijke).

Nederlands Juristenblad - afl. 37 van 1 November 1952.

Prof. Mr C. W. van der Pot, Een opmerkelijk onderscheid tussen Nederlands en Belgisch staatsrecht. — Mr E. Fischer-Keuls, De Wet op de Binnenscheepvaart. — Mr R. Malsse, Buitenlands vermogen in Duitsland en «Lastenausgleich». — Dr Ivo Lappenna, Supernationale Taalproblemen.

Advokatenblad - n° 8 van 15 October 1952.

Dr M. S. van Oosten, De positie van de advocaat in strafzaken in het middeleeuwse en hedendaagse proces.

Arbitrale Rechtspraak - n° 382 van October 1952.
Scheidsgerecht voor voedselvoorziening. Rechterlijke beslissingen.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie - n° 4267 van Zaterdag 1 November 1952.

Mr F. Baron van der Feltz, Eenvormig kooprecht (III, slot). Fl. Werdefroy, Het fiscaal statuut der fotocopie in België.

Journal des Tribunaux - n° 3954 de 2 novembre 1952.

Un problème de séparation des pouvoirs; de Guy Rombaut. — Guy van den Berghe, La responsabilité médicale dans le cas du défaut d'assistance à une personne en péril. — Jurisprudence.

Revue Générale des Assurances et des Responsabilités - n° 7.
Jurisprudence.

Recueil Général de l'Enregistrement et du Notariat - tome 101.

Taxes assimilées au timbre.

Recueil Dalloz de Doctrine de Jurisprudence et de Législation - 37° cahier de 30 octobre 1952.

M. Henry Dupeyron, L'action collective. — M. R. Savatier. — L'Obligation du fermier préemptionnaire d'exploiter personnellement à titre de propriétaire, pendant neuf ans.